www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

Ketabton.com

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزې

ليکوال

مولوي عبدالهادي حماد

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق په خپرندويه ټولنه اړه لري

د کتاب پېژندنه :

- د کتاب نوم :: نبوي معجزې
- ليکوال :: مولوي عبدالهادي حماد
- خپرندوی :: علامه رشاد خپرندويه ټولنه / کندهار
- کمپوز او ډيزاين :: علامه رشاد کمپيوټر اداره / کندهار
- کمپوزر :: خپله ليکوال
- چاپکال :: ۱۳۸۸ ش – ۲۰۰۹ ع
- چاپشمېر :: ۱۰۰۰ ټوکه
- د خپرونو لړ :: (۳۲)

اړيکې

m_rohyal2006@hotmail.com
mrohyal@gmail.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۲۶۰۱۱

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي د يادښت پر ځای :

معجزه د رسالت نخښه ده

لوی خدای د خپلو بنده ګانو د لارښوونې لپاره په بېلابېلو وختونو کې لارښوونکي را استولي دي، چې د دغو لارښوونکو په واسطه يې خپل حق دين خپور کړی او د دوی په ذريعه يې د جهالت توري تيارې روښانه کړې. هر لارښوونکي خپل قوم سمې لارې ته رابللی او په دغه لاره کې يې هر ډول تکليف او زحمت ته اوږه ورکړې. د پيغمبرانو په سلسله کې ځينې داسې انبياء هم تېر سوي چې د تبليغ لپاره يې په سوونو کلونه خوارۍ کښلي او بېلابېل تکليفونه او مشقتونه يې پر ځان وړي دي.

زموږ ستر پېشوا حضرت محمد مصطفی ﷺ د يوې سترې معجزې تر څنګ چې د وروستي آسماني کتاب څخه عبارت ده، د خپل امت د لارښوونې او رهنمايي کولو په موخه بېلابېلې معجزې ښکاره کړې، چې هره معجزه د هغوی پر رښتينې رسالت دلالت کوي، د حضرت محمد مصطفی ﷺ د معجزو بيانونه به د دغه ډول رسالو تر زغم اوښتي وي، خو د نوي نسل د پوهاوي او د اسلام پوهنې او محمدي رسالت سره د نوو ځوانانو د بلدتيا په موخه زموږ همکار او خوږ ژبي ليکوال ښاغلي مولوي عبدالهادي حماد د نبوي معجزو په نوم يوه کوچنۍ خو د محتوی په لحاظ يوه مغتنمه رساله ليکلې، علامه رشاد خپرندويه ټولنه د ښاغلي حماد صاحب دغه رساله د تبرک او د نوي نسل د خپل دين او رسول سره د مينې په موخه خپروي، خدای دې وکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي له دغي لاري د خپل ځان او ولس لپاره د خدمت مصدر وګرځو.

موږ ښاغلي حماد صاحب ته د دغي رسالې د چاپ مبارکي وایو او د دې تر څنګ دوعا کوو چي لوی خدای ﷻ دي حماد صاحب ته د اوږده او آرام ژوند تر څنګ محمدي امت ته د نور خدمت توان ورکړي.

په درښت
علامه رشاد خپرندویه ټولنه
کندهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. پیل ۹
۲. معجزه څه ته وايي؟ ۱۲
۳. د ځینو انبیاوو علیهم السلام معجزې ۱۴
۴. د معجزې مقصد ۱۷
۵. کرامت ۱۹
۶. سحر او جادو ۱۹
۷. د سحر او معجزې توپیر ۲۱
۸. د معجزې ډولونه ۲۳
۹. د حضرت محمد ﷺ معجزې ۲۴
۱۰. قرآنکریم یوه څرگنده معجزه ده ۲۷
۱۱. د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل ۳۰
۱۲. د کافرانو په شوم هدف د رسول الله ﷺ ۳۳
۱۳. د حضرت محمد ﷺ معجزه وه چي ۳۷
۱۴. ابوجهل او ملگرو ته د رسول الله ﷺ ۳۹
۱۵. و عتیبه ته د رسول الله ﷺ ښرا ۴۴
۱۶. په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز ۴۶
۱۷. د حضرت عمر رضي الله عنه اسلام راوړل ۴۶
۱۸. دام خیر په اړه د رسول الله ﷺ دعا ۵۰
۱۹. دابوهریره رضي الله عنه د مور په اړه د ۵۴
۲۰. د وچکالۍ څخه خلاصون ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. له آسمان څخه د ملايکو راکښته کېدل ۵٦
۲۲. د بدر په غزا کي باران اورېدل ۵۸
۲۳. نبوي معجزه وه چي خاورو کافران ۵۹
۲۴. د احزاب د غزا وړاندوينه ٦۰
۲۵. د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ ٦۰
۲٦. د حنين په غزا کي د معجزې په مټ ٦۴
۲۷. د رسول الله ﷺ د وژني په شوم هدف ٦٦
۲۸. د معراج پېښه نبوي معجزه وه ٦۷
۲۹. د رسول الله ﷺ د ځيګر مبارک ۷۲
۳۰. د حديبې په تړون کي د رسول الله ﷺ ۷۳
۳۱. د ونو اطاعت ۷۳
۳۲. د غرونو سلام ۷۴
۳۳. د لږو خرماوو ډېروالی ۷۴
۳۴. د څو تنو په غذا په سوونو خلک ماړه ۷٦
۳۵. د معجزې په مټ د امپراتوريو د ۷۷
۳٦. له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام ۷۷
۳۷. د خرما د وچي وني ژړا ۷۸
۳۸. د نبوي دريځ ښور ېدل ۷۹
۳۹. و رسول الله ﷺ ته د اوښ سجده ۷۹
۴۰. الهي ساتنه ۸۲
۴۱. د رسول الله ﷺ وړاندويني ۸۵
۴۲. د جګړې په اړه پېشګويي ۸٦
۴۳. تر قيامت وړاندي شپږ پېښي ۸۷
۴۴. مذهب به اوړ سې ۸۸
۴۵. مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. سپک خلک به د قومي مشرانو په نامه ۸۹
۴۷. نبوي سنت به د اړیکو پر بنسټ وي.......... ۸۹
۴۸. د پسونو خرڅوونکي به دنګي ودانۍ.......... ۹۰
۴۹. شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم.......... ۹۰
۵۰. یاجوج او ماجوج به راسي.................. ۹۱
۵۱. یو سپېڅلی انسان به بربادۍ ته د پای...... ۹۳
۵۲. د دجال په نامه به یوه لویه فتنه څرګنده.... ۹۴
۵۳. د یو بې ساري حیوان راتلل................ ۱۰۰
۵۴. پر درسته نړۍ د لوګي راتلل................ ۱۰۲
۵۵. لمر به له لوېدیځ څخه راوخېژي............ ۱۰۳
۵۶. مځکه په وښویېږي......................... ۱۰۴
۵۷. په وروستۍ زمانه کي به حیوانان.......... ۱۰۴
۵۸. په وروستۍ زمانه کي به اور رامنځته........ ۱۰۵
۵۹. آیا معجزې همدومره دي.................... ۱۰۹
۶۰. د علامه رشاد خپرندویه ټولني چاپ ۱۱۱

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل

نَحمَدُهُ وَنُصَلی وَنُسلمُ عَلی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمْ وَعَلی آلِهِ وَاَصْحَابِهِ حُماةِ الدِیْنِ الْمَتِیْنْ وَعَلی کُل مَنْ تَابَعَهُمْ اِلی یَوْمِ الدیْنْ.

وبعـــد !

د هغه څښتن تعالی په سپیڅلي نامه، چي د تیارې شپې څخه د سپین سباوون سپیني ځلاوي برسېره کوي، هغه سباوون چي لوی څښتن پکښي د ماتمونو او سوکالیو کوربه توب له ازله ایښی دئ. همدا سباوون دئ چي له شپې سره سیالي کوي، ځیني زړونه پکښي خاندي، ځیني ناځي، خو ځیني بیا د ماتم پر تور تغر دومره بې حاله وي چي په بېله نړۍ کي ګرځي. دا د شپو او ورځو یوازینۍ دنده نه ده، بلکي په همدې پړاو کي دواړه رانښکېل دي، منځنی تکی په دواړو کي بریښي. همدا شپه او ورځ دي چي د هغه کهکشان څېره د عقیدې سترګو ته ښیي چي بیا تل خلاصون ترې نسته، رښتیني نېکمرغۍ او بدمرغۍ هم هلته دي. کله شپه او کله ورځ په لالهانده نړۍ کي انساني غړو ته د رښتیني نېکمرغۍ د لاسته راوړلو جوګه توب ورکوي. کله بیا فکر په دې نړۍ کي تم کړي هغه شېبې ور په زړه کوي کومي چي د ودانۍ او ورانۍ دي. انسان د خپل مریي په څېر کله هسکو غرونو ته خېژوي کله یې بیا د ژورو ځاهانو په تل کي بې هوښه غورځوي.

هو کې! دا یوازې د څښتن تعالی ﷻ دوه استازي دي. ته یې ټول ... شمېره استازي، انسان ... فکر خپلي څېړنیزې کتګورۍ ته راوبي بو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا به په ډېره چابکۍ سره انساني فکر پخپلو موټو ووهي او روح به يې له بدنه بېل کړي، تش کالبوت به پاته سي.

د څښتن تعالی ﷻ ګلورين رحمت دي پر وياړمن بشر وي، چې ټوله بشريت يې په دې نړۍ کې دروهي (روحي) دوږخ او په راتلونکي عالم کي يې د عملي دوزخ څخه وژغورل، نه يوازي چي نړيوال يې د توري او تجربې په مټ قانع کړه، بلکي انسان ته يې په فکري، روحي، محيطي او داسي نورو ډګرونو کي رښتيني ډاډ ور په برخه کړ. د دې وياړ څخه تش هغه کسان بې برخي سول چي د زړونو پلازونه يې له رخې او کينې څخه ډک کړي وو، ازادي يې نه درلوده، چي د ځان په اړه پرېکړه وکړي، بلکي تر فکري استعمار لاندي راغلي وو.

هوکي! همدا د څښتن تعالی ﷻ پر بشريت باندي د خپلي لوروني له درياب څخه ديو څو څاڅکو اورول وو.

اوس که د معاصري نړۍ بشپړه بشپړتيا له آنده تېره کړو د شک پرته دې پايلي ته رسيږو، چي د عقيدې رښتينولي د خلګو په منځو کي د يوې معما بڼه ځانته غوره کړېده، دا ځکه چي د رښتني عقيدې څښتنان لاس تر زني ناست دي په هره څانګه کي چي مادي شته تر سترګو کړي د مين په څېر وردانګي، مقابل لوری مو په دې توانېدلی دئ، چي زموږ په علم، کلتور، دود، ازادي او داسي نورو کي په دلاوره زړه لاس وهنه وکړي. په ورته ډول د دې جوګه سوی دئ چي پر فکرونو مو داسي توره پرده وغوړوي، چي حق راته باطل او باطل راته حق ښکاره کړي د ساري په ډول که د علم څانګه را واخلو پخپله خوښه مو علم و مذهبي او عصري ته ويشلی دئ، حال داچي پوهه دوې برخي او ټولنه مذهبي او عصري پوهان نه سي قبلولای بلکي ساينسي پوهه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهبي پوهي ځخه زېږي او ساينسي پوهه مو د مذهب ثبوت کوي. لنډه داچي هر څومره چي پر وړغيږو بيا به هم لږ وي خو داچي که د رښتيني عقيدې څښتنان لاس تر زني نه کښيني او د خپلي لاري مله له لاسه ورنه کړي نو په کار ده، چي د عقيدوي دفاع په هره زاويه کي د وس تر بريده کار وکړي، بلکي په کار ده چي د دفاع تر کرښو يې تېره معارضوي بڼه ورکړي.

د دفاع لپاره ډېري لاري سته خواړونده يې يوه ځانګه دا هم کېداې سي، چي خلګو ته هغه نبوي ثبوتونه تر نظر تېر سي کوم چي حضرت محمد ﷺ پخپله زمانه کي خلک په قانع کړي دي، چي يوه برخه يې د معجزو څخه عبارت ده چي يو په بل پسې به يې تر بحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

معجزه څه ته وايي؟

معجزه هغه کړنې ته ويل کېږي، چې د پيغمبرۍ د دعوه کوونکي له لوري څخه د عادت خلاف کار ښکاره سي او د هغه کړني کول نور خلک عاجز کړي تر څو خلک وپوهېږي، چې نوموړې کړنه دالله ﷻ د نبي پرته بل څوک نه سي تر سره کولای، الله ﷻ و ډېرو انبياوو ته معجزې ورکړي دي، ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ(۱)

ژباړه : بېشکه موږ رسولان (نبيان ، استازي) د ښکاره نښو (معجزو) سره لېږلي دي.

لکه چي ومو ويل: معجزه د عادت خلاف يوه کړنه ده، د عادت خلاف کړني دوه ډوله کېداى سي، يوه دا چي داسي کړنه تر سره سي چي په مشاهدت يې څوک نه سي ښودلاى خو امکان يې وي، دوهمه دا چي داسي کړنه تر سره سي چي په مشاهدت هم ښودل کېداى سي خو تر يوه بريده ګران کار وي، د مثال په ډول ويلاى سو: که ستاسو په کوڅه کي يوه وچه ونه ولاړه وي د څو کالو په بهير کي يې پاڼي نه وي کړي. يو موثق کس (باوري څوک)، چي خبره يې د باور وړ وي تاسو ته ووايي چي د کوڅې وني شنې پاڼي پيدا کړي دي. ښکاره ده چي تاسو به

---

(۱) سورة الحديد، الاية – ۲۵. وسميت معجزة لأن البشر يعجزون عن الأتيان بمثلها، تفسير قرطبي ج : ۱ ص : ٦٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعجب وکړئ او دا به ډېر ګران کار درته ښکاره سي او که تاسو ته همهغه کس ووايي چي د کوځې وچي ونې نن د يو چا سره خبري کولې. تاسو به دا خبره د شک پرته درواغ وبولئ. د نوموړي کس لومړۍ وينا د يو ګران، ممکن او مشاهدوي کار لپاره مثال سو او دوهمه وينا يې د يوې ممکني غير مشاهدوي کړني لپاره مثال سو، خو پاته دې نه وي چي مشاهدوي او غير مشاهدوي مو په دې اعتبار وره وويل، چي د فطرتي توان پرته يې څوک په مشاهدت نه سي ښودلای.

په پورته مثال کي مو د عادت خلاف کړنه وپېژندل په همدې ډول الله ﷻ خپل استازي د داسي پېښو چوګه کړي، چي ښځي عقلي شونتيا څخه دباندي وي يا په بل عبارت خلک چي يې په سترګو نه ويني په ډېره چابکۍ به د درواغو پرېکړه پرې وکړي. پاته دې نه وي چي دغسي کړني يوازي د کوم خاص پيغمبر څخه نه دي څرګندي سوي، بلکي د زيات شمېر انبياوو څخه څرګندي سوي دي، د مثال په ډول:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځینو انبیاوو علیهم السلام معجزې

الله جل جلاله و موسی علیه السلام ته د مار معجزه ورکړې وه، کله چې به یې خپله لکړه وغورځوله د هغې لکړې څخه به لوي اپې مار جوړ سو او و همدې معجزې ته د فرعون ټول ساحران عاجزه سول او پدې پوه سول چې دا سحر نه دئ بلکي معجزه ده، لکه چې الله جل جلاله فرمايي:

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿۱۰۷﴾ (۱)

ژباړه: نو لکړه يې وغورځوله بيا ناڅاپه لوی ښکاره مار ترې جوړ سو.

همدا ډول الله جل جلاله و عيسي علیه السلام ته د مړو د ژوندي کېدو معجزه ورکړې وه، لکه چې الله جل جلاله فرمايي:

أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ (۲).

ژباړه : زه و تاسو ته يوه معجزه ستاسو د (پالونکي) له لوري راوړم، زه و تاسو ته د مرغه په څېر يو شی جوړوم بيا پکښې پو کوم نو د الله جل جلاله په امر به (ژوندی) مرغه سي.

الله جل جلاله وابراهيم علیه السلام ته اور يخ ورګرځاوه، کله چې نمرود د ده لپاره ډېر زيات زورور اور تيار کړی و. لکه چې الله جل جلاله فرمايي:

---

(۱) سورة الاعراف الاية (۱۰۷).
(۲) سورة آل عمران الاية (۴۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قُلْنَا يَٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾ (۱)

ژباړه : موږ ورته وويل : اې اوره! پر ابراهيم ﷺ باندي يخ او جنت سه.

په همدې ډول کله چي د صالح ﷺ قوم له ده څخه د معجزې غوښتنه وکړه صالح ﷺ د الله ﷻ په امر سره د غره څخه اوښه را وایستل لکه چي الله ﷻ فرمايي:

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ (۲)

ژباړه : و ثمودیانو ته مو د دوی ورور صالح ﷺ په پیغمبری ورولیږی ده ورته وویل اې قومه! د الله ﷻ عبادت وکړئ ستاسو لپاره د الله ﷻ پرته بل خدای نسته تاسو ته ستاسو د (پالونکي) له لوري څخه معجزه راغله دغه ستاسو لپاره د الله ﷻ اوښه ده.

و داود ﷺ ته الله ﷻ اوسپنه په لاس کي داسي نرمه کړې وه لکه موم څکه الله ﷻ فرمايي: وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

ژباړه : موږ و داود ﷺ ته اوسپنه نرمه کړې وه.

و سلیمان ﷺ ته الله ﷻ بادونه او پیرانان تابع ګرځولي وه، څکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ

---

(۱) سورة الانبياء الاية (٦٩).

(۲) سورة الاعراف، الايه (٧٣)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٱلْقِطْرِ ۖ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ[1]

ژباړه : و سليمان عليه السلام ته بادونه تابع وه، سهار يې د يوې مياشتي، ماښام يې د يوې مياشتي مزل كاوه او د قطر چينه مو ورته بهېولې وه او ځينو له پېرانانو څخه د ده په مخ كي د الله جل جلاله په امر كار كاوه.

همدا ډول الله جل جلاله و نورو پيغمبرانو ته هم معجزې وركړي وي، لكه د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم معجزې چي وروسته به مفصل ډول راسي او داسي نور.

په هر صورت دا ټولي داسي كړني دي چي د انساني توان څخه دباندي دي.

د يادوني وړ ده، چي پورته مو د لږ اشارې په كولو سره څرګندي كړه چي معجزه د عجز څخه اخيستل سوې ده، عجز د عربي ژبي څخه په ناتوانۍ ژباړل كېږي او دلته مو څه ځني د انسانانو ناتوانه كول دي دا چي د دې ناتوانۍ څخه مو څه ده؟ په جواب كي ويلاى سو :

---

[1] سورة سبا الاية (١٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې مقصد

څرګنده ده چې معجزه یو منطقي دلیل نه دئ لکه چې په ښکاره موضوعاتو کي چې استعمالیږي، د مثال په ډول څوک ستاسو څخه وپوښتي چې کعبه ولي کعبه بولي؟ تاسو په جواب کي ورته وو ایاست: کعبې ته له دې امله کعبه وایي چې پر مکعب شکل باندي جوړه ده او مکعب شکل د هندسي فن له آنده هغه شکل ته ویل کیږي، چې څلور ګوټیزه او متساوي الاضلاع وي دا چې کعبه هم په دې بڼه جوړه ده ځکه ورته کعبه وایي.

دا یو منطقي دلیل سو، خو معجزه له داسي دلیل څخه بېله ده، بلکي معجزه د یو کس د رسالت پر رښتینولی باندي دلیل دئ البته یو مشاهدوي دلیل دئ او د دې دلیل لامل دا دئ چې عقېده طبعاً له غیبو او پټو شیانو سره اړه لري د هر دین پلټنه چې وکړئ د هغه دین پیروان خامخا داسي عقېدې لري او د داسي شیانو پر راتلو باندي باور لري، چې په سترګو نه لېدل کېږي، لکه مسلمانان چې د جنت، دوزخ او داسي نورو شیانو د راتګ عقېدې لري دا ټوله په دې معنی دي چې یو داسي واکمن سته چې غیب شیان پالي او د شتو تر بریده یې رسوي نو کوم څوک چې داسي کړنه تر سره کړي چې د انساني توان له دائرې دباندي وي یقیني خبره ده چې د داسي چا تړاو به د هغه واکمن سره وي چې د عقیدوي او غیبي شیانو څښتن دئ او دغه کس پخپل رسالت کي رښتین دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره دا ده چي د نړۍ د اديانو متخصصين وايي: د ټولو عقيدو څښتنان په دې آند دي، چي رښتيني مذهب يو دئ هغه واکمن يو يا سره هم نظره او کلک تړاو لرونکي دي چي د غيبو شيانو واک يې په توان کي دئ نور ټوله دينونه باطل دي، خو په دې ځای کي لاره پيچل سوې ده، چي رښيتني دين له باطلو دينونو څخه څنګه توپير سي هر چا د خپل وس سره سمي هڅي کړي دي چي پخپل فکر رښتيني دين انتخاب کړي. له نېکه مرغه موږ مسلمانان ټوله په دې عقيده يو، چي رښتيني دين اسلام دئ يا تر اسلام وړاندي هغه دينونه دي کوم چي قرآن ښودلي دي ځکه چي مشاهدوي دليل لري هغه دليل چي د څښتن تعالی ﷻ پرته يې له چا سره توان نسته، بلکي هره معجزه و بشريت ته يو خبر دئ چي تاسو که اسلام دين حق نه بولئ نو ستاسو لاره خلاصه ده تاسو هم داسي کړنه تر سره کړئ، تر اوسه هيڅوک پدې نه دئ بريالی سوی چي د معجزې په څېر دليل وړاندي کړي لکه وروسته چي به راسي. البته ځيني شيان سته چي په ښکاره د معجزې سره ورته والی لري لکه په روا شيانو کي کرامت او په ناروا شيانو کي سحر، خو په حقيقت کي هر يو د معجزې سره زيات توپير لري چي يو په بل پسې به يې تربحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرامت

د ولي الله (د الله ﷻ دوست) و هغه کړني ته کرامت ویل کېږي، چي د عادت خلاف وي، البته د ده بې ارادې تر سره سي او هم دا یې د معجزې سره توپیر دئ چي معجزه د نبي په اراده او د خلکو په غوښتنه سره تر سره کېږي او کرامت د ولي بېله ارادې تر سره کېږي.

سحر او جادو

سحر د شرعي اصطلاح له مخي په هغه شي پوري خاص کړل سوی دئ چي سبب یې څرګند نه وي او د حقیقت پر خلاف یوازي یوه ذهني لومه وي[1].

د لا روښانتیا په موخه ویلای سو، چي سحري کړنه د سحر کوونکي له خوا د خلګو د سترګو غلطول دي په حقیقت کي هیڅ شتون نه لري د ساري په ډول په ځینو ځایونو کي لیدل کېږي یو څوک جماد (وچ) شی په نبات (شنه) شي اړوي لکه: چي د یوه لرګي څخه لوند نیالګی جوړ کړي. داسي کړنه د شریعت له مخي جرم دئ، الهي کوم پیغام پکښې نسته بلکي د یوه کسب په متې هر څوک دغه کړنه تر سره کولای او زموږ د سپېڅلي اسلام له پلوه د سحر کوونکي لپاره د سختو عذابو ژمني

---

[1] السحر فی عرف الشرع مختص لکل امر یخفی سببه ویتخیل علی غیر حقیقته. تفسیر کبیر ج:۱ ص: ۴۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوي دي او د کبیره (لویو) ګناهونو په ډله کې شمېرل سوی دئ، عقیده ورته ساتل کفر بلل سوې ده بل لا دا چې سحر کوونکي ته پر اسلام پاتېدل ناشوني دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَـٰنُ وَلَـٰكِنَّ ٱلشَّيَـٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ... [1].

ژباړه: سليمان علیه السلام کفر نه دئ کړی مګر شيطانانو کفر وکړ خلګو ته يې سحر ورښودی.

د پورتني آيات څخه په څرګند ډول معلومېږي، چې الله ﷻ د سحر څخه په کفر تعبير کړی دئ.

د دې ناوړه عمل په اړه بجالة رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه روايت کوی: د سحر کونکي سزا دا ده چې سر يې په توره ووهل سي [2].

حضرت بجالة رضي الله عنه فرمايي: موږ ته د حضرت عمر رضي الله عنه تر مړيني يو کال وړاندی د عمر رضي الله عنه له خوا يو ليک راغلی په ليک کې حضرت عمر رضي الله عنه ليکلي وه: هر سحر کوونکی نارينه او ښځه ووژنئ [3].

د حضرت ابو موسی اشعري رضي الله عنه څخه روايت دئ، چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: درې کسان الله ﷻ جنت ته نه پرېږدي: لومړی- شراب څښونکی. دوهم: د وصيلې پرېکوونکی او دريم: د سحر تصديق کوونکی [4].

---

[1] سورة البقرة الآية (۱۰۲)

[2] رواه الترمذی، وقال الصحيح انه من قول جندب آه. زواجر.

[3] رواه البخاری

[4] رواه الامام احمد فی مسنده، وابن حبان فی صحيحه وابويعلی والحاکم وصححه، وقال المنذری فی الترهيب من شرب الخمر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سحر او معجزې توپیر

سحر یو ناروا کار دئ او معجزه د یوه سپېڅلي کس څخه د یوه سپېڅلي کار د څرګندولو څخه عبارت ده که څه هم د معجزې او سحر تر منځ توپیر د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره ډېر څرګند دئ خو بیا هم د لا سپیناوي په موخه یې ځیني توپیرونه تر بحث لاندي نیسو، چي د لاندنیو توپیرونو څخه عبارت دي:

۱. معجزه د هغه چا له لاسه څرګندېږي، چي د نبوت دعوه کوونکی او رښتینی او ټاکلی انسان وي او سحر د هر چا له لاسه منځته راتلای سي.

۲. سحر پرته له دې چي د کتونکو لپاره لنډ مهالی غولونکی دئ په حقیقت کي هیڅ نسته او معجزه یو حقیقي شی ده، چي په حقیقت کي هم شتون لري لکه د صالح علیه السلام اوښه چي تر یوه وخته پوري یې و مسلمانانو ته د خوراک لپاره شیدې ورکولې[1].

۳. سحر چا ته کوم تاوان نه سي رسولای او د معجزې په مټ د الله جل جلاله په امر سره خلک په یقیني ډول هلاکېدای سي، لکه چي الله جل جلاله یې په قرآنکریم کي یادونه کړې ده[2].

۴. معجزه تل پر سحر باندي برلاسې وي او سحر د معجزې په

---

(۱) طبری – التفسیر ۲۴ / ۴۵۸.

(۲) مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ سورة بقرة، الاية (۱۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندي تېته راځي لکه د موسی علیه السلام په کیسه چي کله موسی علیه السلام لکړه وغورځوله. د ساحرانو ټوله سحر يې په وړاندي مات سو او ساحران پوه سول، چي د موسی علیه السلام کړنه سحر نه بلکي يوه معجزه ده، ځکه زموږ يو داسي توانا سحر يې په وړاندي مات سو، چي موږ يې له ډېره وخته تابيه نيولې وه[1].

د پورتنيو توپيرونو ترڅنګ سحر له معجزې سره نور توپيرونه هم لري چي سالم فطرة يې له ورايه پېژندلای سي.

---

[1] وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓا۟ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِىَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُوا۟ فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟ سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ ۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ سورة الاعراف ۱۱۳ – ۱۲۰ آیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې ډولونه

څرنګه چې معجزه یوه داسې کړنه ده، چې تر انساني توان او ساینسي وړتیا دباندې ده خو پخپل ځان کې څلور ډولونه لري چې د لاندنیو ډولو څخه عبارت دي:

لومړی: د معجزې کړنه د عادت خلاف وي هیڅ یوه برخه یې د عادت سره سمون نه خوري لکه د لکړې څخه د مار جوړېدل، د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل، د اسمان څخه رالوېدل او داسې نور.

دوهم: معجزه یوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف خو نه وي مګر په ټاکلي او مخصوص وخت کې یې راتلل د عادت خلاف وي لکه د طوفان راتلل، زلزلې کېدل او داسې نور.

دریم: معجزه یوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه یې په ټاکلي وخت کې راتګ د عادت خلاف وي خو د څرګندېدو لاره یې د عادت خلاف وي لکه د پیغمبرانو په دعا د باران اورېدل، د ناروغ جوړېدل او داسې نور.

څلورم: معجزه یوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه یې د څرګندېدو لاره د عادت خلاف وي مګر د دغه کړنې په راتګ وړاندې پوهه یې د عادت خلاف وي لکه د نبي ﷺ وړاندوینه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد ﷺ معجزې

لکه مخکې چې مو وویل الله ﷻ په هره زمانه کې خپلو پیغمبرانو ته داسې معجزې ورکړې دي، چې د الهي دین نه منونکي به ترې عاجزه وه لکه چې د حضرت موسی علیه السلام په زمانه کې چې سحر او جادوګري ډېره مخ په وړاندې وه د هغې زمانې د خلګو په آند د درنښت وړ انسان هغه څوک و، چې د سحر په ناروا لاره کې به یې ډېره برلاسې درلوده الله ﷻ و موسی علیه السلام ته داسې معجزه ورکړه، چې د دوی ټول سحر او جادو یې په وړاندې مات و. د حضرت عیسی علیه السلام په زمانه کې طب پوهنه ډېره مخ په وړاندې وه تر داسې بریده چې د هغې زمانې خلګو د هرې ناروغۍ لپاره درمل پیدا کړي وه یوازې یې د مورزاده ړانده، مړي ژوندي کېدل او پس ناروغۍ درملنه نه سوای کولای الله ﷻ و عیسی علیه السلام ته د دغه درو واړو درملنه د معجزې په بڼه ورکړه، چې ټول نه منونکي یې په وړاندې ناتوانه سول.

تر ټولو په وروستۍ زمانه کې الله ﷻ حضرت محمد ﷺ په پیغمبرۍ ولېږۍ په دغه زمانه کې ګوم درس ځای نه و، یعني نه داسې مدرسه او نه مکتب و چې په مټ یې خلګو علوم او فنون زده کړي وای او د دغه ځای څخه دي خلګو ته علمي، ادبي او هنري افکار رسېدلي وای. یوازې د شعر خطابي او بیاني فن و، چې په خلګو کې یې طبعاً دود موندلی و او خلګو زیاته پاملرنه هم ورته کوله که څه هم زیات خطیبان او شاعران یې د لیک او لوست څخه هم بې برخي وه، خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات تمرين په مټ يې لوړ، لوړ مقامونه ګټلي وو آن تر دې چې د هغې زمانې شعرونه تر اوسه پورې د عربي ادب يوه برخه ده. د دوی د اشعارو د ودې يو لامل دا هم کېدای سي، چې مرکزي عربستان د تجارت مرکز و، د زياتو سيمو څخه خلک ورته راتلل په ځانګړې ډول د حج د اداء کولو په وخت کي به تجارتي کاروانونو د مکې و لوري ته مخه کړه، زيات خلک به سره يو ځای کېدل په همدې وجه مکه د ادبي مشاعرو مرکز هم بلل کېده، د هري سيمي خلکو زيار ايستی چې يو شعر راوړي او د خلکو د مجموعې په وړاندي يې ووايي او ځان ته د خپل شعر معيار معلوم کړي. د دې سره به ځينو خلکو خپلې بوللي (قصيدې) د مکې په خونه کي ځړولې چې ښه بېلګه يې د اسلام د څرګندتيا پر مهال د هغه قصيدو څخه عبارت ده، چې په مکه کي ځړېدلې اوه قصيدې وې چې د معلقات سبعه په نامه يادېدلې.

د دوی په اند شعر او شاعري وياړ و، دوی به د خپلو شاعرانو زيات درنښت کاوه او د خپل قوم د برترۍ لپاره به يې د خپلو شاعرانو نومونه يادول او د شاعرانو لرل به يې د خپل قوم د عزت په موخه سند ګرځاوه. مګر د خپلو کوچنيانو ښووني او روزني ته يې هيڅ پاملرنه نه کوله، همدا لامل و چې د مکې او حجاز د سيمو زيات خلک په ليک او لوست نه پوهېدل.

د يادوني وړ ده، چې په هغه وخت کي درې علوم و عربو ته په ميراثي ډول پاته ول لومړی دا چې دوی به د ستورو پېژندنه کول او په مټ به يې ځان ته د باران د اورېدلو وخت معلوماوه، دوهم دا چې پل زني به يې زده کول او دوی په دې کار کي زيات مهارت هم درلودی، دريم دا چې د نسبونو زده کړه به يې کول او په دې لاره کي يې هم زياتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅي کولې او د دې فن په يادولو کې يې هيڅ ډول زيار نه سپماوه[1].

په همدغه وخت کې څښتن تعالی ﷻ حضرت محمد ﷺ د بشريت خپل استازی ولېږی داسي استازی و، چې په بشريت کې تر ټولو غوره انسان و تر داسي بريده چې په غوره والي کې يې ساری نه لري، د ده په راتګ سره تر ټولو وړاندې د ده خپل قوم د مخالفت سخت عکس العمل وښودی، الله ﷻ د ده د رښتينولی په موخه زياتې معجزې ورکړې، چې ځينې يې د ده تر زمانې پورې خاص وې او يوه څرګنده معجزه يې تر اوسه پورې لا سته او تر قيامته پورې به هم وي چې د قرآني معجزې څخه عبارت ده، دا يوه لويه او څرګنده معجزه ده چې تفصيل يې په لاندې ډول دئ:

(۱) وَلَكِنَّ الْقَذْفَ بِالنُّجُومِ قَدْ كَانَ قَدِيمًا، وَذَلِكَ مَوْجُودٌ فِي أَشْعَارِ الْقُدَمَاءِ مِنْ الْجَاهِلِيَّة ... الروض لانف ج: ۱ ص : ۳۵۴ فصل في الكهانة، انساب الاشراف ج : ۳ ص : ۱۹۸، عشائر العراق ج: ۱ ص : ۳۷، احوال القبائل، سبل الهدی والرشاد، ج : ۱ ص : ۱۳۵، الروض الانف، ج: ۱ ص : ۱۷۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کريم
يوه څرګنده معجزه ده

څرګنده ده، چي رسول الله ﷺ د ماشوتوب څخه کومه زده کړه نه وه کړې او نه په قريشو کي د ليک او لوست زده کړه دود وه لکه مخکي چي مو اشاره ورته وکړه، نه د مکې قريشو د رسول الله ﷺ څخه شعر يا ادبي ټوټې اوريدلي وي. څه وخت چي نوموړی په رسالت سره وویاړل سو نو قريشو ته يې د الله ﷻ سپيڅلی کلام قرآنکريم واوروی، داسي کلام چي د ادبي قانون له مخي هيڅ ډول نيمګړتيا نه پکښې تر سترګو کېده بلکي هيچا د داسي کلام په څېر ادبي وينا نه سوای کولای په پايله کي ټول خلک ورته عاجزه سول، هر څومره چي يې لاس او پښې ښورول هڅو يې هيڅ ګټه نه کول پرته له دې چي و دې کلام ته دناتوانۍ سرونه ټيټ کړي نه يوازي چي د ټوله قرآن په څېر دوی يوه مفصله وينا نه سوای کولای بلکي د قرانکريم د يوه کوچني سورت په څېر يې هم يوه وينا نه سوای کولای. سربېره پر دې که د ټوله بشريت اديبان سره يوځای سي بيا هم د دې جوګه نه دي، چي څوک دي پکښې يو سورت جوړ کړي، ځکه الله ﷻ د دغي خبري د ثبوت او سپيناوي په موخه ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او فرمايلي يې دي:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ (۱)

ژباړه: که چیري تاسي په شک کي یاست د هغه (قرآن) څخه چي موږ پر خپل بنده باندي نازل کړی دئ نو راوړئ یو سورة د دې قران په څېر او هغه خپل مرستیالان د الله ﷻ پرته وبولئ (وننګوئ) که رښتیا ویونکي یاست.

الله ﷻ شاوخوا څوارلس سوه کاله وړاندي ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او ویلي یې دي: که تاسو شک لرئ چي قرآن د الله ﷻ کلام نه دئ او وایاست چي دا کتاب رسول الله ﷺ د ځانه جوړ کړی دئ، نو رسول الله ﷺ خو یو انسان و تاسو هم انسانان یاست ونیسئ تاسو هم دا کار وکړئ. تر اوسه پوري هیڅوک نه دئ توانېدلی چي د دې قران په څېر یو کوچنی سورة جوړ کړي.

په بل ځای کي الله ﷻ فرمایي: یوازي انسان نه بلکي که پیرانان هم ورسره په مرسته کي مله سي هم دا کار نه سي کولای ځکه قرآن د الله ﷻ کلام دئ د الله ﷻ کړنه د ده پرته بل څوک نه سي کولاي الله ﷻ فرمایلي دي:

قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا ﴿٨٨﴾ (۲)

ژباړه: ووایه (اې محمده ﷺ!) که چیري انسانان او پیرانان سره یو ځای سي چي د دې قران په څېر (یو کتاب) راوړي را به یې نه وړي د دې قرآن په څېر که څه هم ځیني له دوی د ځینو ملاتړ کوونکي

---

(۱) سورة بقره – ۲۳ آیت.

(۲) سورة الاسراء – ۸۸ آیت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(مرستیالان) هم سي.

د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره په ښکاره ډکو کي وښودل سوه چي قرآن یوه داسي معجزه ده، چي تر اوسه پوري پاته او تل به وي نو کوم څوک چي د اسلام په وړاندي شک لري نو د دې معجزې په لیدلو سره یې شک له منځه تلای سي، ځکه که یې څوک معجزه نه بولي نو د دې قرآن په څېر دي یوه وینا وړاندي کړي چي د قرآن کریم سره په فصاحت، بلاغت، اخبار بالغیب او نظم کي ورته والی ولري.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل

د رسول الله ﷺ یوه بله ښکاره معجزه دا وه، چې د مکې کافرانو وپتېیله چې محمد ﷺ درواغجن ثابت کړي او داسې غوښتنه ترې وکړي چې د بنده له توانه وتلې وي هغه دا چې له اسمانه څخه دې محمد ﷺ سپوږمۍ راکښته کړي که رښتیا هم دغه کار وکړي نو رښتینی پیغمبر دئ او د رسالت په دعوه کې رښتینی دئ او که یې ونه کړي نو د رسالت په دعوه کې درواغجن دئ.

په هر صورت دوی دا کار وکړ د رسول الله ﷺ څخه یې د سپوږمۍ د راکښته کېدو غوښتنه وکړه رسول الله ﷺ د دوی خبره واورېده او د څښتن تعالی ﷻ څخه یې وغوښتل تر څو سپوږمۍ راکښته او د دوی غوښتنه پوره کړي الله ﷻ پخپله لویه توانایي سره دا کار وکړ، په منی نومې ځای کې یې د آسمان له لوري سپوږمۍ راکښته کړه، سپوږمۍ دوه ځایه سوه د مکې او شاوخوا سیمو خلګو دغه کار په وینه او په ښکاره ډول ولیدی. البته دغه پېښه د شپې په منځنۍ برخه کې رامنځته سوه او الله ﷻ هم د دې پېښې یادونه په قرآنکریم کې کړې ده[1].

---

(1) ﴿ٱقْتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلْقَمَرُ ۝١ وَإِن يَرَوْا۟ ءَايَةً يُعْرِضُوا۟ وَيَقُولُوا۟ سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ۝٢ وَكَذَّبُوا۟ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ ۚ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ۝٣﴾ سورة قمر الايات ۱ – ۳. بخاري – الصحيح (فتح الباري ۲۲۴/۷) و رواه مسلم برقم : (۲۸۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس خبره دا ده، چي ایا دغه کار هم شوني دئ؟ یا په بل عبارت په پورتنی معجزه کي لاندني دوې پوښتني پيدا کيږي:

لومړۍ پوښتنه: څرنګه چي سپوږمی یو سیار ستوری دئ، نو ستوري د فلکیاتو د علم له انده په ځان کي ماتوالی مني؟

دوهمه پوښتنه: که دغه پيښه رامنځته سوې وي نو ولي یوازي د دغه خبري پيښليک یوازي مکه وال بیانوي په کار وه، چي د ټولي نړۍ خلګو ليدلې وای او د نړۍ د هر ګوټ څخه تاريخ پوهانو نوموړې پيښه پخپلو ليکنو کي درج کړې وای؟

د لومړۍ پوښتني جواب: تر نولسمي پېړۍ وړاندي د مذهب پوهانو او ساینس پوهانو تر منځ د ستورو ماتوالی او یا نه ماتوالی یوه توده موضوع وه په پایله کي ډېر اوږده بحثونه او مناظرې پر جوړې وې، بلکي د پېړيو، پېړيو څخه دواړو ډلو د خپلو نظرونو د ثبوت لپاره اوږده اوږده کتابونه ليکلي وه. د مذهب پوهانو په ډله کي د نوموړي موضوع ثبوت د عقيده پوهانو دنده وه او په دوی پوري اړه لري د دوی له انده ټول ستوري که سیارات دي که ثوابت دي پخپل منځ کي ماتوالی مني او د ساینس پوهانو له انده دغه کار شوني نه و، بلکي ټول ستوري یو نه جلا کېدونکي او نه څيري کېدونکي شيان ول، خو د دوی دغه اوږدې مناظرې په اوس مهال کي په څرګند ډول بې ګټې ثابتي سوې دي او په ښکاره ډول د مذهب پوهانو په ګټه موضوع ثابته سوې ده، څوک چي لږ مطالعه لري هغه ته ثابته ده، چي ستوري په هر مهال کي کېدلای سي چي ټوټه ټوټه سي او د لا سپيناوي لپاره ويلای سو، چي ټولي نړۍ وليده چي د سپيني روسيې په سيمه کي په شلمه پېړۍ کي د ځينو سيارو ټوټې ولوېدې او دا خبره ثابته سوه چي سيارې ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آخر دا چي دا خبره هم په زړه ورتوب ثره کېدای سي، چي د رسول الله ﷺ په زمانه کي سپوږمۍ دوه ځایه سوې ده.

د دوهمي پوښتني جواب: څرنگه چي دغه معجزه په داسي مهال کي رامنځته سوې ده، چي ټول خلک په خوبوه خوب ویده وو ډېر لږ خلک به داسي وو چي ویښ به وو، نوکوم څوک چي ویښ وو نو هغو د لیک او لوست توان نه درلودی ځکه په هغه زمانه کي لیک او لوست ډېر کم و که چا درلودی هغو به نه وي لیکلي ځکه په هغه وخت کي د تاریخ د ضبط د ارزښت احساس د خلکو سره نه و او نه یې خلک په درنښت پوهېدل یوازي تاریخي پېښي د وینا له مخي په میراثي ډول پاتېدلې.

بله خبره دا ده: هره خبره چي نور څوک یې بیان نه کړي دا د دې ثبوت نه دئ چي دغه موضوع نو درواغ ده. که د دې ثبوت نسته چي د مکې والو پرته نوري نړۍ په پېښلیکونو کي د سپوږمۍ د لوېدو یادونه نه ده کړې دا په دې معنی نه ده چي د سپوږمۍ لوېدل نه دي رامنځته سوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کافرانو په شوم هدف

د رسول الله ﷺ پوهاوی

رسول الله ﷺ ته چي الله ﷻ د هجرت اجازه وکړه، دی مبارک په داسي مهال کي و مديني ته وکوچېدی چي کافرانو د ده د وژلو پرېکړه کړې وه او ده ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل او د کافرانو د پوره تياري سره دی مبارک روغ رمټ مديني ته ورسېدی، دا چي دی مبارک د قريشو په شومو هدفونو د الله ﷻ له لوري خبرېدی دا د رسول الله ﷺ معجزه وه.

د پېښي لنډيز په لاندي ډول دئ:

ټولو اصحابو ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړې وه، چي مديني ته هجرت وکړي قريشو چي د مبارکو اصحابو هجرت وڅاری په دې پوه سول چي اوس نو زموږ لپاره د يوې لويي بلا لاره پرانيستول سوه ځکه که هغوی مهاجر سي نو زموږ د تجارت لويه لاره بندولای سي او هر وخت چي وغواړي د توانايی په پيداکېدو سره کولای سي چي پر موږ حمله وکړي نو د دې ناورين څخه د وتلو لاره بايد ولټول سي نو له دې امله يې دا غوره وګڼل، چي د قريشو يوه لويه مشوره را وبولي او يوه لاره پيدا کړي هغه و چي د قريشو د مشورې په سرای (دارالندوة) کي د قريشو اووه واړه قومونه سره راټول سول د رسول الله ﷺ څخه د خلاصون په موخه يې ډول، ډول نظرونه وړاندي کړل خو آخر د لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخت ابوجهل رایه ټولو تصویب کړه، د ده رایه دا وه چې د ټولو قومونو څخه یو، یو نامتو پهلوان دي وګمارل سي، په ښه وسله دي سمبال سي او رسول الله ﷺ دي ووژني کله چې محمد ﷺ ووژل سو نو د ده کورنۍ د دې توانایي نه لري چې د ټولو قومونو سره جګړه وکړي آخر دې ته اړه ده چې دیت واخلي نو موږ ټول قومونه به دیت ورکړو او د تل لپاره به د ده له شره ځانونه خلاص کړو. د دې نظر په وړاندي کولو سره ټول موافق سول او عملاً یې دغه کار پیل کړ او د رسول الله ﷺ د وژني لپاره یې لاندني کسان وټاکل:

۱ : ابوجهل بن هشام
۲ : عقبه بن ابي معیط
۳ : امیة بن خلف
۴ : طعیمة بن عدی
۵ : ابي بن خلف
٦ : منبه بن الحجاج
۷ : حکم بن عاص
۸ : نضر بن حارث
۹ : زمعة بن الاسود
۱۰ : ابولهب
۱۱ : بنیه بن الحجاج د منبه بن الحجاج ورور[۱].

له بله پلوه رسول الله ﷺ ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل، وحي یې ورته وکړې چې هجرت وکړه قریشو ستا د وژلو لپاره پلان جوړ کړی دئ او تر خپله وسه هڅه کوي چې تا ووژني نو

---

[۱] ابن حجر – فتح الباري ۲۳٦/۷، زاد المعاد ۵۲/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه رسول الله ﷺ د تکنده غرمې پر مهال د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغلی ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ د دې بې وخته راتګ څخه متحیر سو او پوښتنه یې ترې وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا جار وي څه توی پېښه رامنځته سوې ده؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: چي الله جل جلاله ماته د هجرت کولو اجازه راکړې ده. ابوبکر رضي الله عنه ځني وپوښتل: چي زما سره؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: هو ! لنډه دا چي پر دې یې پرېکړه وکړه، چي د شپې به په هجرت پیل کوو. رسول الله ﷺ کور ته تشریف یووړ ابوبکر رضي الله عنه یې د شپې د راتګ لاره څاره[1].

قریشو د شپې له پیل څخه د رسول الله ﷺ کور محاصره کړی و او دا یې پتیلې وه، چي کله محمد ﷺ د شپې ویده سي په ناڅاپي ډول به حمله پرې کوي او وژني به یې، پدې نه وه خبر چي محمد ﷺ د معجزو او رښتینولۍ پیغمبر دئ او د څښتن تعالی جل جلاله توانایي دومره لویه ده، چي د انسان په ناتوان فکر یې لاره نه سي ډب کولای په هر صورت رسول الله ﷺ د شپې راووتی د قریشو لیکي یې وڅارلې بیا یې علي رضي الله عنه ته امر وکړ، چي زما پر بستره باندي ویده سه الله جل جلاله به دي د دوی له شره وژغوري او خپل یو پټو یې هم ورکړ، د دې لپاره چي پر ځان یې واچوي رسول الله ﷺ یو مټ ریګنه خاوره واخیسته د دوی پر لوري یې وغورځول الله ﷺ د دغه خاورو په مټ د دوی سترګي وتړلې رسول الله ﷺ یې هیڅ نه ولیدی. رسول الله ﷺ برابر د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ولاړی د هغه ځای څخه دواړه مبارکانو حرکت وکړ، پنځه میله لیري د ثور غره ته وختل په هغه ځای کي یو غار و په هغه غار

---

[1] البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۲۳۱/۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننوتل دلته قریشو دانتظار شیبې تېرولې، یو کس ورته راغلی پوښتنه یې ترې وکړه، چې تاسو څه کوئ؟ قریشو ورته وویل چې موږ د محمد ﷺ د وژني لپاره ناست یو هغه کس ورته وویل: قسم په الله ﷻ چې هغه ولاړی تاسو نه ولیدئ، دوی حیران سول د محمد ﷺ د پروتي ځای ته ورغلل که یې وکتل د رسول الله ﷺ په څېر یو کس پروت دئ دوی پخپلو کي سره وویل چې دا دئ محمد ﷺ پروت دئ بیا ورته منتظر سول کله چې سهار سو حضرت علي ﷺ د هغه ځای څخه را ولاړ سو دوی ترې وپوښتل چې محمد ﷺ څه سو؟ علي ﷺ په جواب کي ورته وویل: زه نه یم خبر. په همدغه مهال دوی پوه سول چې زموږ هڅه ناکامه سوه او پخپل شوم هدف کي بریالي نه سوو[1].

داهم د رسول الله ﷺ معجزوي نخښې وې چې کافرانو د وس تر بریده د ده د له منځه وړلو هڅه وکړه مګر بریالي نه سول.

---

[1] رحمة للعالمین ۹۵/۱، مختصر السیرة للشیخ عبد الله ص ۱۲۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد ﷺ معجزه وه چي

قريش وچکالۍ وځپل

کله چي د مکې خلګو پر رسول الله ﷺ او اصحابانو ﷺ باندي د وس تر بريده ظلمونه پيل کړل آن تر دې چي ځيني اصحابان مبارکان يې په وحشيانه ډول سره شيهدان کړل او خپله د رسول الله ﷺ دشهادت لپاره يې ډول ډول توطئې تړلې نو رسول الله ﷺ دوی ته سخته ښرا وکړه، چي په پايله کي د رسول الله ﷺ ښرا قبوله سوه او پر دوی باندي تر څو کالو پوري دومره سخته وچکالي راغله چي کله به دوی آسمان ته وکتل آسمان به دوی ته د لوږي پيغام ورکاوه آخر ښخي تنګ سول، نو د مکې والو لوی واکمن ابوسفيان رسول الله ﷺ ته راغلی او ورته وې ويل چي اې محمد ﷺ! ته خپله خلګو ته د وصيلې لارښوونه کوې او خپله دي خپل قوم په معجزانه ډول په وچکالۍ کي اچولی دئ ته د خپل قوم سره وصيله وکړه، دعا وکړه چي څښتن تعالی ﷻ نوره دغه وچکالي له منځه يوسي او منظم اورښتونه رامنځته سي تر څو ستا قوم له لوږي څخه خلاص سي. د ابوسفيان د دغي غوښتني سره سم رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه دعا وغوښته الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله او په پرله پسي ډول يې پر قريشو اورښتونه پيل کړل خو بيا هم مکې والو خپله کرغېړنه څېره بربنډه او مخالفت يې پيل کړ، د دوهم ځل مخالفت په جواب کي رسول الله ﷺ دوی ته ژمنه ورکړه، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې مخالفت په بدله کې به تاسو ته ډېر ژر سخت عذاب راسي او همداسي وسوه يعني د بدر په غزا کې دوی په هغه پیمانه وځپل سول کوم چې رسول الله ﷺ ورسره ژمنه کړې وه[1].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې مکه وال يې ټوله ناتوانه کړې وو لکه چې مو ولوستل قریشو بله هیڅ لاره نه درلوده پرته له دې چې د ناتوانۍ سرونه ټیټ کړي او په عاجزۍ سره د رسول الله ﷺ په برکت ځانونه خلاص کړي.

[1] والثاني : أن قريشاً أصابهم جوع ، فكانوا يرون بينهم وبين السماء دخاناً من الجوع، . . . [هذا] لأن قريشاً لمّا استعصت على النبي صلى الله عليه وسلم دعا عليهم بسنين كسنيِّ يوسف ، فأصابهم قحط وجهد ، حتى أكلوا العظام والميتة ، وجعل الرجلُ ينظُر إلى السماء فيرى ما بينه وبينها كهيئة الدخان من الجهد ، فقالوا {ربَّنا اكشف عنّا العذاب إنّا مؤمِنون} ، فقال الله تعالى : {إنّا كاشِفو العذابِ قليلاً إنكم عائدون} ، فكشف عنهم، ثم عادوا إلى الكفر ، فأخذوا يومَ بدر ، فذلك قوله : {يومَ نَبطِشُ البَطْشَةَ الكُبرى} ، وإلى نحو هذا ذهب مجاهد، وأبو العالية ، والضحاك ، وابن السائب ، ومقاتل . زاد المسير — التفسير ٥ \ ٣٤٧ في تفسير سورة دخان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوجهل او ملګرو ته

د رسول الله ﷺ ښرا

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه داوه، چي یوه ورځ رسول الله ﷺ په بیته کي پر لمانځه ولاړ و ابوجهل او د ده ځیني ملګري پر راتلول رسول الله ﷺ ته نژدې ناست وو د رسول الله ﷺ ګلورین عبادت د دې کمبختو لپاره د سر درد و په هره بیه چي رسول الله ﷺ ته تاوان ور رسېدلای دوی نه سپماوه په ځانګړی ډول د عبادت پر مهال باندي خو د فطري توان سره د دوی د موټو زور سیالي نه سوای کولای. دې کرغېړنو خلکو چي رسول الله ﷺ د لمانځه پر مهال ولیدی نور څه یې نه سوای کولای خو دومره یې وکړه، چي ابوجهل و ملګرو ته وویل چي پرون یوه اوښه حلاله سوې ده د دغه اوښي بدبویه رحم (هغه ځای چي د حیوان اولاد پکښي پرورښت کوي او د زېږېدو تر وخته په همدغه ځای کي وي) څوک د محمد ﷺ په اوږو کي ورایښودلای سي؟ د دوی په فکر دا هم یو ډول تاوان و، چي محمد ﷺ ته یې ورسوي. په دوی کي لوی بدبخت عقبه بن معیط د دې کار لپاره تیاری وښودی. دستي ولاړ سو هغه کرغېړن شی یې راوړی کله چي رسول الله ﷺ پر سجده سو، ده خبیث دغه شی په اوږو کي ور کښېښودی د ایښودلو سره سم ابوجهل او ملګرو د پسخند په توګه په خندا پیل وکړ. عبدالله بن مسعود ﷺ فرمایي، چي: زه په دغه ځای کي ولاړ وم زړه مي سره اوښتی خو څه مي په توان نه وو که مي کتل بي بي فاطمة ﷺ چي په دغه وخت کي نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه خبره سوه، رسول الله ﷺ ته يې ځان ورساوه او هغه مردار بنې شى يې ترې ليري كړ بيا يې پر دوى مخ راواړوى پوچ او رد يې ورته وو ايل، كله چې رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو دوى ته يې ښرا وكړه، الله ﷻ د ده مباركه ښرا قبوله او دوى يعني ابوجهل او ناست ملګري ډېر ژر د بدر په غزا كي د مردارو په څېر د بدر په څاه كي ولوېدل[1].

پاته دي نه وي چي رسول الله ﷺ په لمانځه بوخت و، د دوى خندا او ناروا كړني ته يې پام نه سو لامل يې دا و، چي رسول الله ﷺ او د ده ملګرو په داسي ښه لمونځ كاوه، چي ګويا دوى د لوى څښتن تعالى ﷻ و مخ ته ولاړ دي اوويني يې د لا سپيناوي په موخه د داسي مباركو هستيو د لمونځو يو څو بېلګي رانقلوم:

مجاهد رحمه الله د حضرت ابوبكر صديق رضي الله عنه او حضرت عبدالله بن زبير رضي الله عنه حال رانقل كړى دئ، چي كله به دوى پر لمانځه ودرېدل داسي به ښكارېدل لكه يو لرګى چي ښخ كړې يعني هيڅ به نه ښورېدل[2].

علماوو ليكلي دي چي حضرت ابن زبير رضي الله عنه د حضرت ابوبكر رضي الله عنه څخه لمونځ زده كړى و او ابوبكر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه لمونځ زده كړى و، يعني په څه ډول چي رسول الله ﷺ لمونځ كاوه په دغه ډول به ابوبكر رضي الله عنه او عبدالله بن زبير رضي الله عنه هم لمونځ كاوه.

ثابت رضي الله عنه وايي چي د عبدالله بن زبير رضي الله عنه لمونځ داسي و لكه يو لرګى چي يو ځاى ښخ كړې.

ابن زبير رضي الله عنه به كله دومره اوږده او بې حركته سجده وكړه، چي مرغان به راغله د ده پر ملا به كښېناستل، كله به يې دومره اوږده ركوع

---

[1] رواه مسلم برقم (۱۷۹۳).

[2] تاريخ الخلفاء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه چي تر څو له شپه به تر سهاره په رکوع کي و او کله به يې دومره اوږده سجده وکړه چي ټوله شپه به تېره سوه.

يوه ورځ حضرت زبير رضي الله عنه د جګړې په ذکر کي لمونځ کاوه، نو يو غشی د مسجد پر دېواله ولګېدی چي د مسجد د دېوال يوه ټوټه يې والوزوله او دغه ټوټه د حضرت زبير رضي الله عنه د ستوني او بېږي تر منځ تېره سوه خو ده هيڅ فکر نه وکړ، نه وارخطا سو، نه يې رکوع او سجده لنډه کړه.

. . يوه ورځ يې لمونځ کاوه د ده زوی چي هاشم نومېده د ده وښنګ ته بيده و د بام څخه يو مار راولوېدی او د ده پر زوی باندي راتاو سو زوی يې چيغي کړې د کور خلګ ټوله په چابکي سره راغلل شور ماشور جوړ سو هغه ماريې مړ کړ، ابن زبير رضي الله عنهما په هغه ډول سره په ښه ارامتيا سره لمونځ کاوه، کله چي يې سلام وګرځاوه نو وې ويل چي يو څه شور او ږغ مي تر غوږ سو څه شي و؟ بي بي يې ورته وويل چي الله جل جلاله دي پر تا رحم وکړي اوس دي بيا زوی مړ وای ته په خبر هم نه يې؟ ده مبارک ورته وويل: ورکه سې که په لمانځه کي مي بلي خوا ته توجه او فکر کولای نو لمونځ به چيري پاته سوی وای[1].

حضرت عمر رضي الله عنه چي په آخر وخت کي په خنجرونو ووهل سو او د دغه زخمو څخه بيا شهيد سو، هر وخت به وينه ترې بهېدله او زيات وخت به بې هوښه و خو بيا هم د لمانځه لپاره بيداره کېدی لمونځ به يې کاوه دا به يې ويل چي د هغه چا لپاره په اسلام کي هيڅ حصه نسته چي لمونځ پرېږدي.

حضرت عثمان رضي الله عنه به ټوله شپه ويښ و او په يوه رکعت کښې به

---

[1] بدايه وغيره. ذکره مولانا محمد زکريا رحمه الله في حکايات الصحابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې تولـه قرآنكريم ختماوه.

د حضرت علي (كرم الله وجهه) مبارك عادت داسي و، چي كله به د لمانځه وخت راغلى نو پر بدن به يې ريږدل راغله او مخ به يې ژړ سو. يو چا پوښتنه ترې وكړه، چي دا څه خبره ده چي د لمانځه د وخت په راتګ سره دي مخ ژړ سي او بدن دي ريږدي؟ ده مبارك ورته وويل: دا د هغه امانت وخت دئ چي الله ﷺ پر اسمانونو، مځكه او غرونو باندي نازل كړ دوى يې د پورته كېدو څخه ناتوان سول خو انسان پورته كړ.

د حضرت خلف بن ايوب رحمة الله عليه څخه يو چا پوښتنه وكړه، چي تا په لمانځه كي مچان نه تنګوي؟ ده مبارك په جواب كي ورته وويل، چي مجرم حكومت په درو وهي دى دغ نه كوي دا تكليفونه پر ځان تېروي خو په دې فخر كوي چي زه د حكومت په هر ډول وهلو كي نه ښورم، يعني چي زه خو څومره ټينګ يم زه چي د خپل رب جل جلاله و حضور ته ولاړ يم زه د يوه مچ له امله وښورېږم.

مسلم بن يسار رضي الله عنه چي به كله د لمانځه لپاره ودرېدى نو د خپل كور خلګو ته به يې وويل، چي تاسي ما ته خبري كوى زه ستاسو په خبرو نه پوهېږم. يوه ورځ ده مبارك د بصرې په جامع كي لمونځ كاوه چي د مسجد يوه برخه راچپه سوه، خلګو يې له امله وځغستل د باندي سره يو ځاى سول شور او غوغا سوه خو دى هيڅ په خبر نه سو[1].

دا هم د سپېڅلو انسانانو د لمونځ كولو يو څو بېلګې وې كه د دوى د لمونځو حالت ته وكتل سي نو په څرګند ډول د رسول الله ﷺ د لمانځه حال ترې ښكاري، چي د هغه به نو څه ډول لمونځ و او كله به د

---

[1] ذكره مولانا محمد زكريا نور الله مرقده في حكايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلګ چي راپورته سول د عتیبه کار تر کار تېر سوی و یعني مړ سوی و[1].

لکه څرنګه چي د رسول الله ﷺ د ښراوو څخه مکه والو دومره تاثیر واخیستی په ورته ډول د رسول الله ﷺ د دعاوو د سپېڅلتیا څخه هم ډېرو خلکو تاثیر اخیستی دئ، چي ځیني بېلګې یې په لاندي ډول دي:

(۱) ذکره مولانا محمد زکریا نور الله مرقده في حکایات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز

او نبوي معجزه

عمري همت چي د تل لپاره يې د اسلامي سيمو واکمنو ته د دې الهام ورکړی دئ چي هيڅ واکمن حضرت عمر ﷺ غوندي بهادر، سپېڅلی او عادل نه سي جوړېدای دا چي يوه داسي څېره د اسلام و سپينو پلوشو ته په خوښۍ سره راغله د نبوي دعا پايلي او نبوي معجزه وه، چي لنډيز يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حضرت عمر ﷺ اسلام راوړل

عمر ﷺ د اسلام راوړلو څخه مخکي د مسلمانانو په تکليف ورکولو کي يو نوموتی انسان و، د رسول الله ﷺ د وژني هڅي يې د وس تر بريده کولې[1].

يوه ورځ د کافرانو يوه جرګه جوړه سوي وه په دې جرګه کي غوښتنه سوې وه، چي څوک به محمد ﷺ ووژني؟ عمر ﷺ وويل: زه به يې ووژنم. خلګو ورته وويل: بېشکه ته يې وژلای سې. ده هم دستي توره راواخيسته د محمد ﷺ د وژني اراده يې وکړه کله چي را روان سو پر لاري سعد بن ابي وقاص ﷺ په مخه ورغلی پوښتنه

---

[1] احمد – المسند ٦/ ٤٢٧، ابوداود – السنن ٢/ ٥٣٨، النسائي – السنن ٦/ ١١٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ځني وکړه، چې اې عمره ! چيرې ځې؟ عمر رضي الله عنه ورته وويل: ځمه چې محمد ﷺ ووژنم (العياذ بالله) سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ورته وويل: ځومره بې فکره سوی يې، که ته محمد ﷺ ووژنې د بنو زهره قوم، د بنو هاشم قوم او د بنو عبد مناف قوم به تا ووژني. عمر رضي الله عنه ته درد (غصه) ورغلی او ورته وې ويل: فکر کوم چې ته هم بې دينه سوی (مسلمان سوی) يې، نو لومړی به ستا کار وکړم يعني وه به دې ووژنم بيا به ګورم چې څه وکړم دا خبره يې وکړه توره يې راوکښل سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه وويل: هو زه مسلمان سوی يم، ده هم خپله توره را وکښله د دواړو طرفو څخه د تورو وارونه شروع سول کله چې حضرت سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه و عمر رضي الله عنه ته وويل: ته لومړی د خپل کور څخه ځان خبر کړه، چې ستا خپله خور او اخښی دواړه مسلمان سوي دي. عمر رضي الله عنه چې دا خبره واورېده د درد څخه ډک سو او برابر د خور کور ته روان سو، د خور کور ته چې ورسېدی د ده اخښی حضرت خباب رضي الله عنه او د ده خور دروازه تړلې وه دواړو يعني ښځې او خاوند د قرآنکريم تلاوت کاوه عمر رضي الله عنه په زوره دروازه ووهله حضرت خباب رضي الله عنه د ده د ږغ سره دننه پټ سو د قرآن کريم سېپاره د چابکۍ له امله دباندې پاته سوه، خور يې دروازه خلاصه کړه د عمر رضي الله عنه په لاس کي يو شی و په هغه يې خور پر سر ووهل او ورته وې ويل: د خپل ځان دښمني! بې دينه سوي (مسلمانه سوي) يې؟ د خور تر سر يې ويني رواني سوې عمر رضي الله عنه دننه ورغلی و اخښي ته يې وويل: څه مو کول او دا آواز د چا و؟ اخښي يې ورته وويل خبرې اترې مو کولې. عمر رضي الله عنه ورته وويل: آيا تا خپل دين پرې ايښی او بل دين ته اوښتی يې؟ اخښي يې ورته وويل: که بل دين حق وي نو بيا؟ عمر رضي الله عنه چې دا واورېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستي يې اخښي تر ږيره ونيوی، ږيره يې ځني وکښل پر مځکه يې را غوځار کړ، ښه يې وواهه خور يې د خلاصولو هڅي کولې خو ده پر مخ باندي په دومره زور سره په چپلاخه ووهله چي تر مخ يې ويني رواني سوې آخر دا خو هم د عمر خور وه ورته وې ويل: موږ له دې امله وهل کېږو چي مسلمانان سوي يو بېشکه موږ مسلمانان يو، څه چي ستا په وس وي هغه وکړه په دغه حالت کي د عمر ﷺ پر هغه سپپاره سترګي ولګېدې چي په تلوار کي دباندي پاته سوې وه او د قرآنکريم اياتونه پر ليکلي وه په دغه وخت کي د عمر ﷺ درد په وهلو کم سوی و او د خور ويني يې وليدې چي ډېري بهيدلې، شرم ورغلی نو خور ته يې وويل: ښه ته راته ووايه دا څه شي دئ؟ خور يې ورته وويل: ستا لاس نا پاکه دئ ناپاکه لاس و دې سپپارې ته نه سي ورتلای عمر ﷺ چي هر څومره ټينګ سو، خو خور يې و بې اودسه او بې غسله چا ته د قرآنکريم اياتونه نه ورکول آخر عمر ﷺ ولاړی غسل يې وکړ او هغه پاڼه يې واخستله. په دغه پاڼه کي سورة [طه] ليکلی و، عمر د دغه سورة ويل پيل کړل، کله چي تر [إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾] پوري ورسېدی حال يې بدل سو خور او ا خښي ته يې وويل: ښه دئ ما هم د محمد ﷺ خدمت ته بوزئ د دې خبري په اورېدلو سره حضرت خباب ﷺ دباندي راووتی او ورته وې ويل: اې عمره! زه تاته زيری درکوم چي پرون د پنجشنبې په ورځ رسول الله ﷺ داسي دعا وکړه، چي: اې الله ﷻ! په عمر او ابو جهل کي چي کوم يو تاته خوښ وي په هغه سره اسلام ته قوت ورکړه. يعني مسلمان يې کړه (دوی دواړه په قوت سره مشهور وو) خباب ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیاته کړه: معلومېږي چې د رسول الله ﷺ دعا ستا په هکله قبوله سوې ده. تر دې څخه وروسته عمر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ و خدمت ته حاضر سو او د جمعې په سهار یې اسلام راوړ [۱].

کله چې حضرت عمر رضي الله عنه مسلمان سو د کافرانو مورال ټیټ سو، خو بیا هم مسلمانان یوه کوچنۍ ډله وه او په کافرانو ټوله مکه ډکه وه بلکي ټول عرب کافران وو د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو کافرانو نور هم زور واخیستی مشورې او جلسې یې پیل کړې او د باعزته مسلمانانو د له منځه وړلو هڅې یې کولې او بېلا بېل پلانونه یې جوړول، مګر مسلمانانو ته د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو یو ویاړ ورپه برخه سو هغه دا و، چې مسلمانانو په مسجد حرام کې په ښکاره لمونځ کول پیل کړه، حضرت عبدالله بن مسعود رضي الله عنه فرمایي: د عمر رضي الله عنه مسلمانېدل د مسلمانانو فتحه وه او هجرت یې د مسلمانانو ملاتړ و او خلافت یې رحمت و [۲].

داهم د رسول الله ﷺ معجزانه توان و، چې د عمر رضي الله عنه په اړه یې دعا قبوله او د تل لپاره یې د نیکمرغیو څښتن کړ.

همدا ډول رسول الله ﷺ د خپل ژوندانه د خوږ ملګري مورام خیر ته هم دعا وکړه الله ﷺ یې دعا قبوله کړه په اسلام مشرفه سوه، چې پېښه یې په لاندي ټکو کې څرګندېږي:

---

[۱] البخاري – الصحیح (فتح الباري، ۲۵/۱۵)، احمد فضائل الصحابة ۲۷۸/۱، البخاري – الصحیح (فتح الباري ۱۹۲/۷) مسلم – الصحیح (بشرح النووي ۵۹/۹)، ابونعیم – دلائل ۳۶۲/۱ .

[۲] اسد الغابة ۳۱۵/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ام خير په اړه

د رسول الله ﷺ دعا قبوله سوه

کله چې د مسلمانانو شمېر (۳۹) نفرو ته ورسېدی نو ابوبکر ﵁ د اسلام د ښکاره کولو لپاره هیله وکړه، چې په څرګند ډول تبلیغ وکړه سي نبي ﵇ اول ځل انکار وکړ خو د ابوبکر صدیق ﵁ په ډېر ټینګار یې د ده غوښتنه قبوله کړه. د اسلام د ښکاره کولو اجازه یې ورکړه دوی ټول مبارکان د کعبې مسجد ته ولاړل حضرت ابو بکر صدیق ﵁ د تبلیغ خطبه پیل کړه دا په اسلام کښې تر ټولو لومړۍ خطبه وه، چې ده مبارک وویل. په دغه ورځ سید الشهداء حضرت حمزه ﵁ د نبي ﵇ اکا هم اسلام راوړ او تر دغې ورځې درې ورځې وروسته حضرت عمر ﵁ په اسلام مشرف سو خطبه چې پیل سوه د څلورو طرفونو څخه کافرانو او مشرکانو پر مسلمانانو چپاو راوړ، حضرت ابو بکر صدیق ﵁ سره د دې چې په مکه مکرمه کښې د ده عزت او درنښت منل سوی و خو کافرانو دومره وواهه چې مخ مبارک یې د وینو ډک سو، پزه او غوږونه یې ټوله په وینو رنګ سول او نه پېژندل کېدی په سوکانو او لغتو یې وواهه او سرییره پکښې وغورځېدل څه چې یې په توان وه هغه یې ورسره وکړل ابوبکر صدیق ﵁ بې هوښه سو، د ده مبارک خپل قوم بنو تمیم خبر سو او د دغه ځای څخه یې پورته کړ او کور ته یې راوړی، ټولو خلګو ته دا یقنیي وه چې ابوبکر صدیق ﵁ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي بې رحمه يرغل څخه ژوندی نه سي پاتېدلای بنو تميم مسجد ته راغلل او اعلان يې وکړ چي که چيري ابوبکر رضي الله عنه د دې وهلو څخه مړ سو نو موږ به يې په بدله کښي عتبه بن ربيعه ووژنو عتبه د حضرت ابوبکر صديق رضي الله عنه په وهلو کښي د زياتو بدبختيو اظهار کړی و تر ماښام پوري ابوبکر صديق رضي الله عنه بېهوښه و دوی چي به هر څه ورته وويل ده مبارک به خبري نه کولې ځکه د خبرو کولو توان يې د لاسه ورکړی و کله چي ماښام سو دوی بيا ډېر ږغونه ورته وکړل د دې لپاره چي خبري وکړي په دغه وخت کي ده مبارک د خبرو توان پيدا کړی و خبري يې وکړې خو لومړی خبره يې دا وه چي د محمد صلی الله عليه وسلم څه حال دئ؟ هغو ورته وويل چي د هغه د لاسه دومره غم درته پېښ سو تموله ورځ د مرګ په خوله کي وې ته يې لا پوښتنه کوې؟ تموله ورځ دي د مرګ او ژوند درک نه و معلوم اخر چي څه ساه در پکښې پاته ده هغه هم د نبي عليه السلام پوښتني کوې؟ خلک ولاړ سول د ولاړېدو په وخت کي يې د ده مور ام خير ته وويل: چي د ده د خوړلو او څښلو لپاره يو شی برابر کړه، مور يې هم يو شی برابر کړ راېې وړی او ده ته يې د خوړو ټينګار وکړ، خو د ده مبارک هغه يوه خبره وه چي د نبي رضي الله عنه څه حال دئ پر هغه څه تېر سول؟ د ده مبارک مور ورته وويل: زه خو په هغه نه يم خبره. ده ورته وويل چي د حضرت عمر رضي الله عنه خور ام جميل ته ورسه او د ده مبارک پوښتنه ځني وکړه. هغه غريبه د خپل زوی د مظلومانه او پرېشانه حالت د غوښتني د پوره کولو لپاره و ام جميل ته ورغله او د نبي عليه السلام د حال پوښتنه يې ځني وکړه. هغې هم د عامو مسلمانانو په څېر خپل اسلام پټ ساتلی و، و دې ته يې وويل چي زه هيڅ څوک نه پېژنم او محمد صلی الله عليه وسلم څوک دئ؟ ستا د زوی ابوبکر رضي الله عنه په حال خبره سوم ډېره خوابدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوم، که چیري ته وایي راسره ولاړه سه ستا سره به ولاړه سم او ستا د زوی حال به وو وینم د ام خیر ورسره خوښه سوه دواړي یو ځای راغلې او د ابوبکر رضي الله عنه حال یې ولیدی، ام جمیل چي ورته وکتل د توان څخه یې ووتل بي اختیاره په ژړا سوه، چي دې بدعملو پر څه حال باندي کړی دئ الله جل جلاله دي دوی ته خپله سزا ورکړي. حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه د دې څخه پوښتنه وکړه، چي نبي علیه السلام پر څه حال دئ ام جمیل د ابوبکر د مور و طرف ته اشاره وکړه چي دا یې اوري. ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل د دې څخه مه وېرېږه. ام جمیل ورته وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلم ښېخي جوړ او روغ دئ. ابوبکر صدیق رضي الله عنه پوښتنه ځني وکړه، چي اوس چیري دئ؟ ام جمیل ورته وویل چي د ارقم رضي الله عنه په کور کي دئ. ابوبکر رضي الله عنه وفرمایل چي زما دي په الله جل جلاله قسم وي چي تر هغه وخته پوري به هیڅ خوړل او څښل ونه کړم تر څو رسول صلی الله علیه وسلم ونه وینم. د ده مبارک مور بیا په دې وجه ناارامه وه، چي دی یو څه خوراک او څښاک وکړي تر څو یو څه توانایي یې په بدن کي پیدا سي ځکه کافرانو ټوک - ټوک کړی و. د بلي خوا ده مبارک قسم کوی چي زه به تر هغه وخته پوري خوراک ونه کړم چي نبي رضي الله عنه ونه وینم په همدې وجه مور یې انتظار وکړ، چي د خلګو تلل او راتلل بند سي بیا یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د لیدلو لپاره بوزي، په دې وجه چي څوک یې ونه ویني او تکلیف ور ونه رسوي کله چي د شپې ډېره برخه تېره سوه نو ابوبکر رضي الله عنه یې د ارقم کور ته بوتی کله چي ابوبکر رضي الله عنه ور ورسېدی د رسول صلی الله علیه وسلم په غاړه کي یې لاس ور واچوی او رسول الله صلی الله علیه وسلم د ده په غاړه کي لاس واچاوه، دواړه په ژړا سول ټولو مسلمانانو هم ژړا ورسره پیل کړه، ځکه چي د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه حال د لیدلو نه و، د دې څخه وروسته ابوبکر صدیق رضي الله عنه

خواست وکړ، چي دا زما مور ده تاسو د دې لپاره د هدایت دعا وکړئ او دې ته د اسلام بلنه ورکړئ. نبي ﷺ اول دعا ورته وکړه او وروسته يې اسلام ته وهڅول. دا مبارکه په دغه وخت کي مسلمانه سوه[۱].

---

[۱] ابن کثیر – السیرة ۱/۴۴۰، سبل الهدی والرشاد ۲/۳۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريرة ﷺ د مور په اړه

د رسول الله ﷺ دعا يوه معجزه وه

ابوهريرة ﷺ فرمايي:

زما مور بت پرسته وه. (د اسلامي مسئوليت او مور والي د وصيلې له مخې مې) د اسلام د قبلولو دعوت ورکړ، خو مور مې له دې کار څخه ليري پاته سوه. زه د زړه درد ی له امله و رسول الله ﷺ ته په ژړا راغلم د ځان او مور په اړه مې معلومات ورکړل بيا مې هيله ځني وکړه تر څو زما مور ته د هدايت دعا وکړي. رسول الله ﷺ زما غوښتنه ومنله، زما مور ته يې دعا وکړه، زه د رسول الله ﷺ څخه د خوشالۍ سره مل را ووتم، کله چې کور ته راغلم د کور دروازه بنده ده. ما چې دروازه وټکوله مور مې را ووتل د شهادت کلمه يې وويل، د رسول الله ﷺ د دعا په برکت په اسلام مشرفه سوه او د تلپاته بدمرغۍ څخه د نبوي معجزې په مټ وژغورل سوه[1].

---

[1] مسلم برقم (۲۴۹۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وچکالۍ څخه خلاصون

انس رضي الله عنه فرمايي :

د جمعې ورځ وه رسول الله ﷺ خطبه ویل. يو سړی راغی رسول الله ﷺ ته يې وويل : يا رسول الله ﷺ! مالونه مو هلاک سوه، لاري مو پرې سوې يعنې د وچکالۍ له امله مو اوښان کمزوري دي پر لاري نه سي تللای، ته دعا وکړه چې څښتن تعالی جل جلاله دعا وکړي او موږ د دې ناورين څخه خلاص سو. انس رضي الله عنه زياتوي، چې رسول الله ﷺ دستې دعا وکړه. تر دغه مهال هيڅ وريځ نه وه په ناڅاپي ډول وريځ پيدا سوه، باران پيل سو پوره يوه اوونۍ باران واورېدی، که مو کتل د راتلونکې جمعې په ورځ يو بل کس راغی د رسول الله ﷺ څخه يې وغوښتل چې يا رسول الله ﷺ! ته دعا وکړه موږ د ډېر باران څخه هلاک سوو ته دعا وکړه چې څښتن تعالی جل جلاله باران ودروي. رسول الله ﷺ دعا وکړه الله جل جلاله باران ودروی، هغه کس چې تلی په داسې مهال کې و لاړی چې لمر راختلی و[1].

---

[1] رواه البخاري – انظر فتح الباري ۲ (۹۳۳).

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آسمان څخه

د ملائکو راکښته کېدل

مناسبه به نه وي چي د ملائکي پر حقیقت وږغیږو ځکه دا کربښي مو نبوي معجزو ته ځانګړي کړي دي خو دومره باید ووایم چي ملائکه دالله جل جلاله هغه مخلوق دئ چي انسان بیخي د دې جوګه نه دئ چي ملائکي ووینې او یا دي ورسره خبري وکړي او که څوک په دې لټه کې سي چي ملائکي دي له اسمان څخه راکښته کړي نو د شونتیا لاره یې بیخي ډب ده.

مګر رسول الله ﷺ ته چي له اسمانه د بدر په غزا کي ملائکي راکښته سوې دا د ده مبارک معجزه او نبوي توانایي وه، چي د بشري توانایي سره توپیر لري.

د لا سپناوي په موخه ویلای سو د بدر په غزا کي چي کله رسول الله ﷺ دمسلمانانو سختي حملې او جذبې ولیدې وې فرمایل:

نژدې دئ چي کافران به ماته وخوري ځکه د یوې خوا د مسلمانانو جذبه وه د بلي خوا د ملائکو مرسته وه ځکه په یوه روایت کي راغلي دي، چي عکرمة رضي الله عنه فرمایي: د بدر د جګړې په ورځ به د کافرانو سرونه وهل سوي وه سرى به یې معلوم نه و، چي چا وژلي دي بلکي هغه کسان چي ملائکو به وژلي وه د هغه کسانو څخه چي مسلمانانو به

وژلي په ښکاره معلومېده[1].

---

[1] وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَـٰثَةِ ءَالَـٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿١٢٤﴾ بَلَىٰٓ ۚ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَـٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَـٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ ۗ وَمَا ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ سورة آل عمران الايات ۱۲۳ ، ۱۲۴ ، ۱۲۵ ، ۱۲۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدر په غزا کي

باران اورېدل يوه معجزه وه

د بدر په غزا کي چي د کافرانو د پوځي ځواکونو شمېر د اسلامي ځواکونو څو برابره و په ښکاره فکر د کافرانو سره د مسلمانانو جګړه د ځان وژني په معنی وه، خو د مسلمانانو لوی ویاړ د رسول الله ﷺ شتون و، چي په هره شیبه کي معجزې ترې څرګندېدلې، په دې لړ کي يوه معجزه د باران اورېدل و ځکه په کومه ورځ چي جګړه پيلېده الله ﷻ تر دغي ورځي په وړاندي شپه باران واوروی چي په پايله کي يې مشرکانو ته سخت تاوانونه واړول او سختي ستونزي يې ورته پېښي کړي، د مسلمانانو خوشالي او سپېڅلتيا پرې راغله، مځکه يې هواره او رېګنه مځکه يې کلکه کړه تر څو د قدم ايښودلو جوګه سوه[1].

---

(۱) احمد – الفتح الرباني ۴۳/۲۱ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ ٱلشَّيْطَٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ ٱلْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ سورة الانفال، ۱۱ آيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزه وه چي

خاورو کافران پر شا وتمبول

کله چي د بدر غزا رامنځته سوه د مسلمانانو شمېر ډېر لږ و او د کافرانو شمېر د مسلمانانو څو برابره و ډېري نازکي او حساسي شېبې وې د کومو کسانو زړونه چي د نفاق په اور سوځلي وه هغوی د ډېري ويري څخه د آسمان په کنارو ځړېدل يوازي محمد ﷺ او د ده سرتېري ملګري د همت غرونه وه، چي په پوره مېړانه يې د کافرانو ماتي ته ملا وتړل او رسول الله ﷺ د څښتن تعالی جل جلاله څخه د هغه ژمني د پوره کولو غوښتنه وکړه کومه چي الله جل جلاله د دوو شيانو څخه د يوه د پوره کولو لپاره کړې وه، بيا يې يو موټ ريګ را واخيست د کافرانو لوري ته يې وغورځوی الله جل جلاله د دغه موټ ريګ څخه د ټولو کافرانو سترګو، خولو او پزو ته ريګ ورساوه چي دوی يې په ډېر بد حالت اخته کړل او په مټ يې کافرانو ته ډېره لويه ضربه ورکړه[1].

---

(1) ﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ سورة الانفال الاية ۱۷

انظر : الهيثمي – مجمع الزوائد ۸۴/۶ قال و رواه الطبراني و رجاله رجال الصحيح

وانظر : ابن هشام السيرة ۳۲۳/۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احزاب د غزا وړاندوینه

څرنګه چې د احزاب غزا د مسلمانانو لپاره ډېره ستړې وه د کافرانو دېرش زره کسیز ځواک د مسلمانانو د له منځه وړلو لپاره لیځي رانغښتي وي او اسلامی حکومت یې محاصره کړی و. د دې ستړیا تر پېښېدو وړاندې رسول الله ﷺ پخپله نبوي توانایي سره د معجزې په بڼه و مسلمانانو ته د دې پېښې وړاندوینه کړې وه مسلمانانو چې د احزاب پېښه ولیده دستي د رسول الله ﷺ هغه وړاندوینه ور په زړه سوه او پخپلو کي یې سره وویل چې دا هغه پېښه ده کومه چې الله ﷻ او رسول الله ﷺ سره ژمنه کړې وه(۱).

د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ یوه معجزه وه

کله چې پر مسلمانانو باندي د کافرانو شا وخوا څلیرویشت ورځنۍ محاصره بشپړه سوه رسول الله ﷺ د الله ﷻ څخه وغوښتل چې پر دوی باندي ماته راولي الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله کړه او په

---

(۱) وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُواْ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ سورة الاحزاب ۲۲ آیت. وفي البحر عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأصحابه: إن الأحزاب سائرون إليكم تسعاً أو عشراً أي في آخر تسع ليال أو عشر أي من وقت الأخبار أو من غرة الشهر فلما رأوهم قد اقبلوا للميعاد قالوا ذلك فزادهم بذلك ما وعد بهذا الخبر. وتعقبه ابن حجر بأنه لم يوجد في كتب الحديث. الوسي— التفسير ج: ۱۶ ص: ۷۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیلۍ باندي يې د کافرانو ځواکونو ته ماته ورکړه، چې د لا سپيناوي لپاره يې د حذيفة بن يمان روايت رانقلوو چې فرمايي[1]:

د خندق په غزا کي د مکې کافران زموږ طرفته وه او د دوی سره د کافرانو نوري ډېري ډلې وې، چې پر موږ باندي راختلي وې او د حملې لپاره تيار وه او دلته په مدينه منوره کي د بني قريظو يهوديان وه، چې هر وخت د دوی څخه دا وېره وه چې دوی مدينه منوره خالي ووينې او زموږ اهل او عيال بيخي له منځه يوسي موږ د مدينې دباندي د جنګ په سلسله کي پراته وو منافقانو به د کور د يوازي والي او خالي والي په بهانه د نبي ﷺ څخه اجازه غوښته او بيرته به کورو ته راتلل نبي ﷺ به هر اجازه غوښتونکي ته اجازه ورکول په دغه بهير کې يوه شپه دومره سخته سيلۍ (باد، دوړي) راغله چې نه د دې څخه مخکي راغلې وه او نه وروسته، تياره دومره زياته وه چې د يو سړی ليدل خو څه کوې خپل لاس نه ليدل کېدی، باد دومره سخت و چې بوږهاري يې د برق په څېر و منافقان خپلو کورو ته بېرته تلل. زموږ درې سوه کسيزه ډله په دغه ځای کي وه نبي ﷺ د هر يوه پوښتنه کوله او د هري خوا څېړنه يې کول په دغه لړ کي نبي ﷺ زما خواته تېر دی زما سره نه د دښمن څخه د حفاظت وسله وه او نه د يخ د مخنيوي لپاره څه جامه وه، يو کوچنی پټو را سره و، چې ما پر ځان چولی و، پر پوندو باندي پر مځکه پوري مښتي ناست وم، نبي ﷺ پوښتنه وکړه چې څوک يې؟ ما ورته وويل: حذيفة يم، زه د يخ له امله ولاړېدای نه سم او د شرم له امله په مځکه پوري پيوست سوم، نبي ﷺ

---

[1] ابن سعد – الطبقات ٢ / ٧٣، الطبري – التفسير ١٢٨/٢١، ابن حجر – فتح الباري ٣٩٣/٧.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته وویل: ولاړ سه ودرېږه د دښمنانو ټولګیو ته ولاړ سه او د هغوی حال راوړه چي څه کېږي؟ زه په دغه وخت کي د ېېري او یخنۍ له امله تر ټولو په بد حالت کي وم خو د رسول الله ﷺ د امر منلو لپاره ولاړ سوم دستي روان سوم کله چي زه روان سوم نو نبي ﷺ داسي دعا وکړه:

اللهم احفظه من بين يديه و من خلفه و عن يمينه وعن شماله ومن فوقه ومن تحته.

ژباړه: اې الله ﷻ! د ده ساتنه د مخ د لوري او د شا د لوري څخه وکړې د راسته او چپه لوري څخه يې (ساتنه وکړې) د لوړي او لاندي خوا څخه يې (ساتنه وکړي). حذيفة رضي الله عنه وايي نبي عليه السلام چي دا دعا وکړه زما څخه ېېره او يخني ېېخي ولاړل او پر هر قدم ماته معلومېده چي ګويا زه په ګرمۍ کي را روان يم او زما د روانېدو په وخت کي نبي ﷺ دا هم راته وويل: چي په پټه خوله ولاړ سه هيڅ حرکت مه کوه محض وګوره چي څه کېږي؟ زه چي هلته ورسېدم نو ومي ليدل چي اور بلېږي خلک ځانونه ورته تودوي يو سړی مي وليدی چې پر اور لاس تودوي بيايې پر تشي موږي هري خواته ناري دي چي ېېرته ولاړ سئ (يعني درځئ کورو ته) هر سړي د خپل قوم و خلګو ته د ېېرته تلو ناري وهلې د دوئ پر خيمو باندي د څلورو طرفونو څخه بادونو ډېري اورولې خيمې يې شکېدلې. آسونه او نور حيوانات يې هلاک کېدله. ابو سفيان چي د ټولو قومونو لکه سردار داسي جوړ سوی و پر اور يې ځان تودوی په زړه کي مي راغله چي له منځه يې يوسم دستي مي له ترکش څخه غشی راوکښی خو د نبي ﷺ ارشاد راپه زړه سو، چي حرکت ونه کړې وګوره راسه! ېېرته مي غشی وترکش ته واچاوه دوی ته يو څه شک پيدا سو او وې ويل: په تاسو کي يو څوک جاسوس ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريو دي خپل ملګرى تر لاس ونيسي ما هم ژر يو سړى تر لاس ونيوى او پوښتنه مي ځني وکړه چي ته څوک يې؟ هغه راته وويل: سبحان الله ته ما نه پېژنې؟ زه فلانکى يم زه د هغه ځاى څخه بېرته را روان سوم کله چي نيمي لاري ته راورسېدم تقريباً شل سواره د شا له خوا راپسې راغله چي لنګوټې يې تړلي وې او راته وې ويل: چې ته خپل آقا ته ووايه چي الله ﷻ د دښمنانو چاره وکړه ته بېغمه اوسه زه چي کله بېرته راورسېدم نبي ﷺ يو کوچنى پټو پر سر کړى و لمونځ يې کاوه د نبي ﷺ مبارک عادت دا و، چې کله به د وړي څه خبره پيښه سوه ده مبارک به د لمانځه و لوري ته توجه کول کله چي رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو، ما خپل د حال ټوله کيسه ورته واورول کومه چي مي ليدلې وه، نبي ﷺ چي د جاسوسۍ کيسه واورېدل نو غاښونه مبارک يې (د خندا څخه) وځلېدل، نبي ﷺ زه د خپلو پښو مبارکو سره پرې ايستلم او د خپل پټو يوه برخه يې پر ما واچول ما خپله سينه د رسول الله ﷺ د تلو مبارکو سره ومښلول[1].

---

[1] مسلم – الصحيح ٣/١٤١٤، (حديث ١٧٨٨) ابن هشام – السيرة ٢/٢٣٠، الحاكم – المستدرک ٣/٣١، الهيثمي – کشف لاستار ٢/٣٣٥، مجمع الزوائد ٦/١٣٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حنين په غزا کي د معجزې په مټ

ماته په بريالیتوب واوښته

کله چي مکه مکرمه فتحه سوه د حنين غزا رامنځته سوه په دې غزا کي په لومړيو شېبو کي مسلمانانو ماته وخوړه خو د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي د الله ﷺ له لوري مرسته راغله او څرګند بريالیتوب تر ګوتو سو چي شالید يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حنين په غزا د مخالف لوري مشرتابه مخکي خپلو پوځيانو ته ويلي وه، چي هر کله مسلمانان رانژدې سول يو دم به د غشو باران پرې کوئ بيا به يو دم په ټوليزه توګه حمله پرې کوئ د مخالف لوري پوځيان پټ په درو کي ناست وو اسلامي ځواکونو ته د دوی موقعيت نه معلومېده کله چي اسلامي پوځ په دره ورکښېوتی ناڅاپه هغو د غشو باران پر جوړ کړ. بيا يې په ټوليزه توګه حمله پر وکړه پر مسلمانانو باندي يې دومره فشار راوستی چي وشاتګ ته يې اړ کړل په پایله کي اسلامي پوځ يوې او بلي خوا ته وشيندل سو. ځينو په تېښته پيل وکړ او رسول الله ﷺ يې يوازي پرېښودی د رسول الله ﷺ سره يوازي دوولس تنه اصحابان پاته سول[1].

---

[1] لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ سورة توبه الاية ۲۵ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه وخت کي نبي ﷺ خپله نبوي ميړانه ښکاره کړه پر مخ ولاړی او سخت جنګ يې پيل کړ، بيا يې خپل اکا عباس رضي الله عنه ته چي ډير لوی ږغ يې و امر وکړ، چي مسلمانانو ته اواز وکړي تر څو سره يو ځای سي د عباس رضي الله عنه د اواز سره ټول مسلمانان بيرته رايو ځای سول پر کافرانو باندي يې حملې پيل کړې[1].

رسول الله ﷺ په دغه وخت کي يو موټ خاوري واخيستې د دښمن لوري ته يې وشيندلې د دغه خاورو څخه الله جل جلاله د هر کافر ستر ګو ته يوه برخه ورسوله چي په ډير بد حالت يې اخته کړل او په ډېر لنډ وخت کي يې ماته وخوړه مسلمانانو يو بې ساری بريا ليتوب تر لاسه کړ، آن تر دې چي په لسهاوو زره اوښان، سلاوي، خوراکي توکي او اسيران يې ونيول، دښمن په ټيټو ستر ګو د معجزوي توان په وړاندي مقاومت له لاسه ورکړ او په ډېره چابکی د طائف پر لوري وخوځېدی[2].

---

[1] ابن كثير – البداية والنهاية ج : ۴ ص : ۳۳۰ ، الواقدي – مغازي ج : ۳ ص : ۸۹۳ ، ابن هشام – السيرة ج : ۲ ص: ۴۴۲، احمد – المسند ج: ص : ۳۷۶، البخاري – الصحيح ج: ۵ ص: ۳۵ حديث: ۴۳۱۷. مسلم – الصحيح، ج : ۳ ص : ۱۴۰۰، حديث : ۱۷۷۶، الهيثمي – مجمع الزوائد، ج : ٦ ص : ۱۸۲.

[2] مسلم – الصحيح، ج : ۳ ص : ۱۳۹۸. ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾ سورة توبة، ۲٦ – ۲۷ آيتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ د وژني

په شوم هدف پوهای

څرنګه چي اسلامي حکومت د بنو نضير قوم سره د اور بند تړون کړی و په دې تړون کي د يو بل سره د مرستي يادونه هم سوې وه له همدې امله رسول الله ﷺ د يو څو ملګرو سره بن نضير قوم ته ورغلی تر څو دوی د عمير رضي الله عنه په ديت کي همکاري ورسره وکړي، چي په خطا سره يې د بنو کلاب دوه کسان وژلي وه، کله چي يې دوی ته بيان وکړ دوی ورته وويل : صحيح ده تاسو دلې کښينئ موږ هم داسي کوو کله چي دوی ولاړل رسول الله ﷺ يوه دېوال ته څنګ وهلی و. دوی پخپلو کي مشوره سره وکړه چي راسئ محمد ﷺ ووژنو د مرګ پلان يې داسي جوړ کړ، چي د ژرندي پل به يو څوک اخلي او د محمد ﷺ پر سر باندي به يې ايله کوي تر څو هغه په ووژل سي. د دغه کار لپاره يو بدبخته عمر بن جحاش تيار سو که څه هم سلام بن مشکم د دې کار مخالفت وکړ، خو چا يې پر خبره غوږ نه و نيوه د بل لوري څخه الله جل جلاله خپل نازولي ته د جبرائيل عليه السلام په واسطه خبر ورکړ، چي يهوديان داسي پلان لري. رسول الله ﷺ په تيزۍ سره د مديني پر لوري روان سو. وروسته بيا اصحابان مبارکان ورسره يو ځای سول اصحابانو ورته وويل، چي يا رسول الله ﷺ! تاسو را و پا څېدلاست موږ هيڅ پوه نه سوو؟ رسول الله ﷺ د يهوديانو د شوم پلان په اړه معلومات ورکړل. همدا د نبي ﷺ معجزه وه، چي بشري توان پر داسي پېښو د پوهاوي توان نه لري[1].

---

[1] ابن اسحاق – السيرة ٣/١٩١

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معراج پېښه نبوي معجزه وه

نړيوال ساينس پوهان په دې اند دي چې لوړ هيڅ آسمان نسته بلکي پورته يوه نه پايېدونکې فضا ده. د دوی دغه درواغجنه وينا يوازي د دې خبري پر بنسټ ده چې د دوی کوچني فکرونه د دې جوګه نه دي چې د يوه لوی واکمن پر بې ساري واکمني دي په پوره ډول پوهای راولي يا په بل عبارت چې په ساده بڼه يې تعبير کړو دوی تر اوسه پدې نه دي توانېدلي چې داسمان د لوړوالي معيار ځانته معلوم کړي هر څومره هلي ځلي چې يې کړي دي يوازي د ناتوانۍ پر لاره تللي دي نو ځکه دوی وايي چې آسمان نسته. حقيقت دا دئ چې الله ﷻ اووه آسمانونه، عرش – کرسي او اووه ځمکي پيداکړي دي خو انساني فکر د دې توانايي نه لري چې د دې ټولو شيانو پېژندنه دي وکړي. په هر صورت څوک چې په دې وتوانېږي چې د اوو آسمانونو سفر وکړي ښکاره خبره ده، چې معجزه ورته ويل کېدای سي ځکه دا کار تر بشري توان وتلی کار دئ. دغه معجزه د رسول اکرم ﷺ څخه څرګنده سوې ده، چې تفصيل يې په لاندي ډول دئ:

کله چې رسول الله ﷺ ته يو په بل پسې ستونزي راغلې اخر د طائف د خلکو څخه هم ناهيلی سو، دا په حقيقت کي د غمونو يو سېلاب و، خو بيا هم د بشريت ويارمن انسان د دې ټولو ستونزو سره مقاومت کاوه په هر صورت الله ﷻ د حضرت محمد ﷺ د ډاډ په موخه ده مبارک ته د معراج ويار ور په برخه کړ، که څه هم د معراج د پيښې په نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د تاریخ پوهانو تر منځ اختلاف سته هغه په دې ډول چي امام طبري رحمة الله علیه فرمايي: د معراج قصه د نبوت په لومړی کال پېښه سوېده.

امام نووي او امام قرطبي (رحمة الله علیهما) فرمايي: د معراج قصه د نبوت په پنځم کال کي پېښه سوېده. ځینو علماوو يې نوري نېټې هم ښودلي دي[1].

خو که چیر ی د ټولو علماوو دلایل وڅېړل سي دا جوتوي چي د معراج پېښه د پیغمبری په لسم کال رامنځته سوېده او دا خبره یقیني ده، چي د معراج په پېښه کي هیڅ شک نسته او د ټولو علماوو پرې اتفاق دئ په تېرو څوارلسو پېړیو کي هیچا داسي نظر نه دئ ورکړی، چي د معراج له پېښي څخه د انکار محض اشاره پکښې وي[2].

ابن قیم لیکي: رسول الله ﷺ د روح او جسد دواړو سره په ویښه د یو براق په مټ د جبرائیل علیه السلام په ملتیا د بیت الحرام څخه و بیت المقدس ته ورسېدی، رسول الله ﷺ په بیت المقدس کي کښته سو دوه رکعته لمونځ يې وکړ، خپل براق يې د مسجد د دراوزې سره وتړی. بیا رسول الله ﷺ لومړي اسمان ته ولاړی د اسمان د دروازې د خلاصولو لپاره جبرائیل علیه السلام ملایکو ته وویل: چي محمد ﷺ راسره دئ دروازه ورته خلاصه سوه. رسول الله ﷺ آدم علیه السلام ولیدی سلام يې ورته ووایه، آدم علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست يې ورته ووایه او د رسول الله ﷺ د نبوت اقرار يې وکړ. الله جل جلاله و رسول الله ﷺ ته د آدم علیه السلام راسته لوري ته نېکمرغه انسانان وښودل او چپه لوري ته يې

---

[1] زاد المیعاد ۲–۴۹.

[2] البیهقي – دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي – تاریخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن کثیر – البدایة والنهایة ۱۰۷/۳ ، وانظر : البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۳ / ۴۹۲، ۱۹۶/۷، مسلم – الصحیح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخته انسانان وښودل. بیا رسول الله ﷺ دوهم اسمان ته ولاړی
دروازه ورته خلاصه سوه، په دوهم اسمان کي یې یحیی علیه السلام او
عیسی علیه السلام ولیدل سلام یې ورته ووایه هغوی جواب ورکړ، مبارکي یې
ورته وویل او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ
دریم اسمان ته ولاړی هلته یې یوسف علیه السلام ولیدی، سلام یې ورته
ووایه هغه جواب ورکړ، مبارکي یې ورکړه او د ده مبارک د نبوت اقرار
یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ څلورم اسمان ته وختی هلته یې ادریس
علیه السلام ولیدی سلام یې ورته ووایه، هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې
ورته ووایه او د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ پنځم اسمان ته
وختی هلته یې هارون علیه السلام ولیدی سلام یې ورته ووایه هغه جواب
ورکړ، ښه راغلاست یې ورته ووایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې
وکړ. بیا رسول الله ﷺ شپږم اسمان ته وختی هلته یې موسی علیه السلام
ولیدی سلام یې ورته ووایه موسی علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې
ورته ووایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. کله چي رسول الله ﷺ
د موسي علیه السلام څخه روانېدی موسي علیه السلام وژړل، رسول الله ﷺ پوښتنه
ځني وکړه، چي ولي دي وژړل؟ موسي علیه السلام ورته وویل: پر دې مي
وژړل، چي یو ځوان چي تر ما وروسته پیغمبر سوی دئ او امتیان به یې
زما تر امتیانو ډېر و جنت ته ولاړ سي. بیا رسول الله ﷺ اووم اسمان
ته وختی په اووم اسمان کي یې ابراهیم ﷺ ولیدی سلام یې ورته
ووایه، ابراهیم علیه السلام جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویله او د ده
مبارک په نبوت یې اقرار وکړ. تر دې وروسته رسول الله ﷺ سدرة
المنتهی ته بوتلل سو، بیا رسول الله ﷺ ته بیت المعمور ښکاره سو
وروسته د الله جل جلاله دربار ته ورسول سو، الله جل جلاله ته دومره نژدې سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې ليندۍ چي سره نژدې وي او يا تر دغه هم لږ فاصله وه، بيا الله ﷻ چي څه وحي رسول الله ﷺ ته کولي هغه وحي يې ورته وکړې، پنځوس لمونځونه يې پر فرض کړل، وروسته رسول الله ﷺ بېرته راوګرځېدی کله چي تر موسی عليه السلام تېرېدی موسی عليه السلام پوښتنه ځني وکړه، چي الله ﷻ څه امر درته وکړ؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمايل چي الله ﷻ پنځوس لمونځونه راباندي فرض کړل، موسی عليه السلام ورته وويل:

چي بېرته ولاړ سه د الله ﷻ څخه د دغه لمونځونو د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لري. رسول الله ﷺ و جبرائيل عليه السلام ته وکتل، جبرائيل عليه السلام اشاره ورته وکړه يعنی دا چي که ته غواړې کېدلای سي. رسول الله ﷺ بېرته د خپل بادار و دربار ته ورسول سو او خواست يې ورته وکړ. د بخاري په يوه روايت چي الله ﷻ لس لمونځونه ورکم کړل. رسول الله ﷺ چي بيرته راوګرځېدی موسی عليه السلام يې خبر کړ. موسی عليه السلام بيا مشوره ورکړه، چي د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لری. بيا رسول الله ﷺ ولاړی. لنډه دا چي آخر پنځه لمونځونه پاته سول بيا هم موسی عليه السلام ورته وويل، چي د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه خو رسول الله ﷺ ورته وويل، چي د الله ﷻ څخه شرمېږم. زه د دغه لمونځونو په کولو کي الله ﷻ ته تسليم يم او سر ورته کښېته کوم. رسول الله ﷺ چي څه ليري سو يو آواز پيدا ډول وسو: ماخپله فريضه نافذه کړه او پر خپلو بندګانو مي د لمونځو کموالی وکړ[1].

---

[1] زاد الميعاد ۲–۴۸، ۴۷، بخاري جلد – ۱، صفحه (۴۵۵، ۴۵۶، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۸۱، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰) و مسلم جلد – ۱، صفحه ۹۱ – ۹۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول رسول الله ﷺ په دغه شپه نوري حيرانونکي پېښې وليدې د بېلګې په ډول رسول الله ﷺ هغه کسان وليدل چې په دنيا کې د يتيمانو مالونه په ظلم سره خوري شونډان يې د اوښانو په څېر وو د اور سکروټې يې په خوله چيخلې او تر دبره (د مرداری وتلو) تر ځای وتلې. رسول الله ﷺ سود خوړونکي وليدل چې نسونه يې دومره لوی وو لکه خوني. رسول الله ﷺ هغه ښځې وليدې چې مړونه لرې او زنا کوي په سينو يې لوي لوي کاږه اغزي چيخل سوي وو او د اسمان او مځکې تر منځ ځړېدلې[1].

---

[1] البيهقي – دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي – تاريخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن كثير – البداية والنهاية ۱۰۷/۳، وانظر : البخاري – الصحيح (فتح الباري) ۴۹۲/۳، ۱۹٦/۷، مسلم – الصحيح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ

د ځيګر مبارک عمليات (اپريشن)

رسول الله ﷺ تـه د الله ﷻ لـه خـوا پـه معنـوي صفتونو نازول سوی دئ، چي يوه بېلګه يې د کوچنيوالي له هغه عمليات څخه عبارت ده، چي ده مبارک د ماشومانو سره لوبي کولې يو څوک راغلی او دی مبارک يې تر لاس ونيوی سينه يې وڅيري کړه يوه جامد شی يې ځني جلا کړ، بيا يې د ده زړه د سرو زرو په پياله کي د زمزم په اوبو پرېولی بېرته يې سينه وروګنډله. د دې پېښي په ليدلو سره نور کوچنيان په چابکۍ سره و حليمې ته ورغلل او ورته وې ويل: چي محمد ﷺ يو چا وواژه. حليمه چي راغله که يې وکتل د ده مبارک په رنګ کي تغير له ورايه معلومېده مړ نه و، بلکي دا د ده يوه معجزه وه[1].

---

[1] ابن هشام – السيرة ۱/۱٦٤.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حديبې په تړون کي

د رسول الله ﷺ معجزه

د حديبې د سولي پر مهال اصحاب کرام د اوبو د کموالي سره مخ سول دوی رسول الله ﷺ ته شکايت وکړ. د رسول الله ﷺ و مختهٔ يو لوښي پروت و، ده مبارک په هغه لوښي اودس تازه کړ، بيا يې لاس مبارک پر هغه لوښي باندي کښېښود، د ده مبارک تر گوتو د چينې په څېر اوبه راووتې ټولو اصحابو ﷺ اودسونه پر تازه کړل اوټوله اوبه سول(۱).

دونو اطاعت

يوه ورځ رسول الله ﷺ د حاجت پوره کولو لپاره ولاړی په دغه ځاي کي د ستر شی نه و، د يوې شېلې پر غاړه باندي دوې درختي جلا جلا ولاړي وي، رسول الله ﷺ ورغلی يوه درخته يې تر ښاخونو ونيوله او ورته وي ويل: اې درختي ! د الله ﷻ په حکم زما اطاعت وکړه. هغه درخته ورسره را روانه سوه داسي يې اطاعت کاوه لکه اوښ چي تر مهار ونيسي. بيا رسول الله ﷺ هغه بله درخته تر ښاخونو ونيوله او په ورته ډول يې ورته وفرمايل. هغه درخته هم راغله رسول

(۱) رواه البخاري في الجامع الصيح رقم ۱۳۵۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته يې ستره جوړه کړه. کله چې رسول الله ﷺ حاجت پوره کړ، درختي بېرته خپلو ځايونو ته ولاړې[1].

د غرونو سلام

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: زه يوه ورځ د رسول الله ﷺ سره و صحرا ته ووتم د رسول الله ﷺ ومخته چې به کوم غر يا درخته راتله هغه به داسي ورته ويل:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ[2].

ژباړه: پر تا دي سلام وي اې د الله جل جلاله رسوله!

د لږو خرماوو ډېروالی

د خندق په غزا کي مسلمانان د ډول ډول ستونز سره لاس او ګريوان وو يوه ستونزه داوه، چې مسلمانانو هيڅ اقتصادي پياوړتيا نه درلوده د خندق په غزا کي ډېر مسلمانان وږي وو په هر صورت په يوه روايت کي راځي چې د بشير بن سعد لور ته خپلي مور يو څه خرماوي ورکړي تر څو خپل پلار او ماما ته يې يوسي او هغه يې وخوري. دغه نجلۍ چې خرماوي راواخيستې، د رسول الله ﷺ و مخ مبارک ته تېر پدله. رسول الله ﷺ ترې وپوښتل چې څه دي راخيستي دي؟ دې

---

[1] مسلم. رقم (۳۰۱۲) عن جابر رضي الله عنه.

[2] رواه الترمذي عن علي رضي الله عنه. رقم: (۳۶۳۵) والترغيب والترهيب (۲-۲۲۹).

ورته وويل : يا رسول الله ﷺ! دغه خرماوي خپل پلار او ماما ته وړم چې وې خوري. ده مبارک ورته وويل : دلته يې راوړه! کله چې دې خرماوي وروړې رسول الله ﷺ پر يوه پټو باندې واچولې بيا يې يو کس ته وويل: چې په لوړ اواز ږغ وکړه تر څو د خندق ټول کارکوونکي راسي او د دې خرماوو څخه خوراک وکړي. هغه کس همداسې وکړه ږغ يې وکړ، ټول خلک راغلل او د دې خرماوو څخه يې خوراک وکړ. ټول ماړه شول[1].

دا هم يوه نبوي معجزه وه، چې انساني فکر په ښکاره ډېر ليرې ترې پاتېږي کوم څوک چې په زړه کې د نفاق اور لري هغه ته بيخي دروا غ ښکارېږي.

[1] قَالَ ابْنُ إسْحَاقَ : ... قَالَتْ دَعَتْنِي أُمِّي عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ ، فَأَعْطَتْنِي حَفْنَةً مِنْ تَمْرٍ فِي ثَوْبِي ، ثُمَّ قَالَتْ أَيْ بُنَيَّةُ . اذْهَبِي إِلَى أَبِيكِ وَخَالِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِغَدَائِهِمَا ، ... ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ عِنْدَهُ أُصْرُخْ فِي أَهْلِ الْخَنْدَقِ : أَنْ هَلُمَّ إِلَى الْغَدَاءِ . فَاجْتَمَعَ أَهْلُ الْخَنْدَقِ عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْهُ .. . ابن هشام — السيرة ۲۱۶/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خو تنو په غذا

په سوونو خلک ماړه سول

د خندق په غزا کي بله معجزه دا وه، چي رسول الله ﷺ په لږ خوراکي توکو سره ډېر اصحابان مبارکان ماړه کړل. هغه په دې ډول چي حضرت جابر ﷺ چي کله د رسول الله ﷺ لوږه ولیده، نو په کور کي یې یو سېرلی درلودی هغه یې حلال کړ او یوه کاسه اوربشي یې درلودې چي شا وخوا دوه نیم کیلو ګرامه کېدې دا یې اوړه کړې کله چي غوښي او ډوډۍ پاخه سوه نو جابر ﷺ په پټه رسول الله ﷺ ته وویل: یا رسول الله ﷺ! ته او ستا خاص ملګري زما میلمانه یاست. رسول الله ﷺ په دې خبره خوشاله سو. د خندق ټولو کارکوونکو ته یې خبر ورکړ، چي د جابر ﷺ میلمانه یاست که څه هم جابر ﷺ د رسول الله ﷺ په دې خبري سره چي د خندق ټول اصحابان یې راوغوښتل یو څه په تشویش کي سو، خو د رسول الله ﷺ امر و څه یې نه سوای ویلای. اصحابان مبارکان چي د جابر ﷺ کور ته راغلل رسول الله ﷺ پخپل مبارک لاس و ټولو ته ډوډۍ ورکړه، ټول ماړه سول مګر دومره غوښي او ډوډۍ پاته سوه لکه لومړی چي وه یعني داسي سوه لکه بیخي چي چا خوراک نه وي تړې کړی بلکي د رسول الله ﷺ معجزه وه چي ټول ماړه سول، خو د جابر ﷺ هیڅ تاوان نه وسو[1].

---

[1] البخاري – الصحیح ۵/۴٦، مسلم – الصحیح ۵/۱٦۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې په مټ

د امپراتوریو د نسکوریدا خبر

د خندق په غزا کې بله معجزه داوه، چې اصحابانو مبارکانو خندق کښنې ناڅاپه یوه داسې ډبره پیدا سوه، چې اصحابانو نه سوای ماتولای نو رسول الله ﷺ ته یې د دغه ډبرې په اړه شکایت وکړ. رسول الله ﷺ په خپله ورکښته سو هغه ډبره یې درې ځله ووهله لومړی ځل چې یې ووهله الله اکبر یې ووایه او بیا یې وویل: ما ته د شام کیلیاني راکړل سوې. بیا یې دوهم واری پر وکړ، بیا یې الله اکبر ووایه بیا یې وویل: ما ته فارس راکړه سو. بیا یې دریم واری پر وکړ، بیا یې وویل: ما ته یمن راکړه سو[1].

د رسول الله ﷺ د دغه وړاندویني سره سم همداسې وسوه په ډېر لنډ وخت مسلمانانو دغه سیمې فتحه کړې.

له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام آواز

ډبرې د جماداتو یوه برخه ده، طبعاً د نطق توانایي نه لري مګر د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې ډبرو ورته د سلام ږغونه کول څکه په یوه روایت کې راځي چې رسول الله ﷺ وفرمایل: زه د مکې هغه ډبرې

---

[1] احمد – المسند ۳۰۳/۴، الهیثمي – مجمع الزوائد ۱۳۱/۶، ابن حجر – فتح الباري ۳۹۷/۷، الطبراني –المعجم الکبیر ۳۷۶/۱۱.

اوس هم پېژنم، چي تر نبوت وړاندي يې ما ته سلامونه ويل. په يوه بل روايت کي راغلي دي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه اوس هم هغه ډبري پېژنم چي د بعثت پر مهال يې ما ته سلامونه ويل[۱].

د خرما د وچي وني ژړا

په پيل کي په نبوي مسجد کوم دريځ (ممبر) نه و، رسول الله ﷺ چي به کله خطبه ويله نو و هغه ستون ته به يې شا ولګوله کومه، چي د خرما له وچي تني څخه وه. د وخت په تېرېدو سره اصحابانو وپتېيل چي ممبر جوړ کړي، داسي يې هم وکړه کله چي ممبر جوړ سو رسول الله ﷺ پر نوي ممبر باندي مسلمانانو ته خطبه واورول. هغه ستون د کوچنيانو يا اوښانو د ځګېروي په څېر ږغ کاوه او د رسول الله ﷺ په بېلتون باندي يې ژړا کوله. بيا رسول الله ﷺ راغلی پر هغه ونه باندي يې د ډاډ په موخه خپل لاس مبارک تېر کړ او د هغې تني ږغ ودرېدی[۱].

---

(۱) **۲۰** – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ أَخبَرَنَا يَحيَى بْنُ أَبِى بُكَيْرٍ الْعَبْدِىُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- : «إِنِّى لأَعْرِفُ حَجَراً بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىَّ قَبْلَ أَنْ أُبْعَثَ، إِنِّى لأَعْرِفُهُ الآنَ». **دارمي ۱/ ۲۳، مسند احمد ۵/۸۹.**

(۱) **۳۳۱۸** - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ... كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ . بخاري – الصحيح ۱۱ \ ۴۱۹ باب علامات النبوة .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبوي دریځ ښورېدل

عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) رضي الله عنهما فرمايي: يوه ورځ رسول الله ﷺ په اغېزلرونکي بړغ پر نبوي دريځ باندي د الله جل جلاله لويي بيانوله خلک د دې وينا څخه زيات اغېزمن وو آن تر دې چي رسول الله ﷺ خپله هم د الله جل جلاله د لويی تر اغېز لاندي راغلی و ماچي وکتل رسول الله ﷺ چپه او راسته لوري ته ښورېدی لاندي چي مي وکتل نبوي دريځ دومره په زوره - زوره ښورېدی، چي زه پر دې ووېرېدم چي رسول الله ﷺ به د دريځ څخه لاندي را ولوېږي[1].

ورسول الله ﷺ ته د اوبښ سجده

انس بن مالک رضي الله عنه فرمايي:

د انصارو يوې کورنۍ اوبښ درلودی د دې لپاره چي ورځنی ستونزي په حل کړي. په ناڅاپي ډول اوبښ د دوی څخه سرغړونه پيل کړه، بار وړلو ته يې اوږه نه ورکوله آن تر دې چي د دوی سره يې جنګ کاوه. څښتنان يې رسول الله ﷺ ته راغلل د اوبښ په اړه يې شکايت وکړ. رسول الله ﷺ د ملګرو سره يو ځای د اوبښ پر خوا ورغلی، اوبښ

---

[1] **۵۳۵۱** - حَدَّثَنَا بَهْزٌ .. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ} قَالَ يَقُولُ اللَّهُ أَنَا .. رَجَفَ بِهِ الْمِنْبَرُ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَخِرُّ بِهِ. مسند احمد ۳۳۸/۱۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه دېواله شا ته و رسول الله ﷺ د اوښ پر لوري ور روان سو اصحابانو ورته وویل: یا رسول الله ﷺ! دغه اوښ د سپي په څېر حملې کوي هسي نه چې کوم تاوان در ورسوي؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: کومه پروا نه لري. کله چې رسول الله ﷺ ورنژدې سو اوښ ورته راغلی سجده یې ورته وکړه. رسول الله ﷺ پر تندي لاس ور تېر کړ، اوښ عاجزي اختیار کړه، تر داسي بریده چې کار کولو ته یې اوږه کښېښوده بیا یې سرغړونه نه ده کړې. اصحابو چې د اوښ دغه کړنه ولیده رسول الله ﷺ ته یې وویل: یا رسول الله ﷺ! اوښ تا ته سجده وکړه. موږ خو یې باید ښېخي درته وکړو؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده نه ده روا، که چیري د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده روا وای نو ما به ښځو ته امر کړی وای څو خپلو مېړونو ته د مړونو د حق د ډېروالي له امله سجده وکړي[1].

کله انسان د دې جوګه دئ چې په ورته ډول کار وکړي او یو بې نطقه حیوان دي ورته سر ټیټ کړي. همدا ډول یوه بله پېښه هم رامنځته سوې ده څکه عبدالله بن جعفر رضي الله عنهما فرمایي: یوه ورځ زه د رسول الله ﷺ سره ملګری وم د انصار یو باغ ته ورغلو. که مو کتل یو اوښ رسول الله ﷺ ته راغلی څېګروی یې و، تر سترګو یې اوښکي تویېدې. رسول الله ﷺ پر سر لاس ورتېر کړ، بیا یې وپوښتل چې د دې اوښ څښتن څوک دئ؟ یو ځوان انصاري راغلی وې ویل: چې دا اوښ زما دئ. رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: ته د الله ﷻ څخه نه وېرېږې،

---

[1] رواه الامام احمد في مسنده (۳/ ۱۵۸، ۱۵۹) قال ابن کثیر : و هذا اسناد جید و قد روي النسائي بعضه. انظر : البدایة والنهایة (۶/ ۱۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته د دې اوښ مالک کړی يې حال داچي دغه اوښ ما ته ستا څخه شکايت وکړ، چي غذايي پالنه يې په صحيح ډول نه کوې[۱].

[۱] رواه ابو داود برقم (۲۵۴۹) و رواه الامام احمد في المسند (۱/۲۰۴، ۲۹۵) والحاکم في المستدرک (۹۹/۲، ۱۰۰) وقال : هذا حديث صحيح الاسناد و لم يخرجاه و وافقه الذهبي. والحديث اصله في مسلم بالاسناد نفسه دون قصة الجمل برقم (۳۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي ساتنه

څرنګه چې د رسول الله ﷺ سره ټولو کافرانو د وس تر بريده دښمني کوله او څومره چې يې توان رسېدی، د رسول الله ﷺ د له منځه وړلو لپاره يې هڅې کولې په پيل کې رسول الله ﷺ ځيني خلک په دې ګومارلي وو، چې د شپې پيره وکړي کله چې الله ﷻ رسول الله ﷺ ته د ده د ساتنې په اړه آيات نازل کړ، رسول الله ﷺ و اصحابو ته امر وکړ چې نوره پيره مه کوئ، الله ﷻ زما د ساتنې ژمنه وکړه[1].

د دغه آيات تر نازلېدو وروسته رسول الله ﷺ د ټولې نړۍ د دښمنۍ سره هيڅ محافظ (چوکيدار) نه درلوی د کافرانو د هر څومره هڅو سره بيا هم هيڅ په دې ونه توانېدل چې رسول الله ﷺ ته کوم تاوان ورسوي سره د دې چې رسول الله ﷺ هيڅ محافظ هم د ځان لپاره نه و استخدام کړی. د لا سپيناوي په موخه يې دوې نورې بېلګې هم رانقلوو[2]:

لومړۍ دا چې ابوهريره رضي الله عنه فرمايي: يوه ورځ ابوجهل و خلکو ته وويل: محمد ﷺ ستاسو په مخ کې سجده کوي؟ خلګو ورته وويل: هو، ابوجهل وويل: په لات او منات بتانو دې مې قسم وي که مې محمد ﷺ پر سجده کولو باندې وليدی زه به يې سر ووهم. يوه ورځ رسول الله ﷺ پر لمانځه باندې ولاړ و، ابوجهل خبر سو. په ډېره

---

[1] انظر : الاية ٦٧، سورة مائدة.

[2] رواه الترمذي برقم (٣٠٤٦)، والحاكم في المستدرک : (٣١٣/٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

چابکې سره د توري سره يو ځای محمد ﷺ ته ورغلی کله چې ورنژدې سو بې هوښه پر ځمکه ولوېدی. تر څه وخت وروسته پر هوښ سو، خلګو ورته وویل: څه درته پېښه سوه؟ ده په جواب کي ورته وویل: زه چي محمد ﷺ ته نژدې سوم په ناڅاپي ډول زما او د ده تر منځ د اور لوی خندق پیدا سو، زه يې سخت ووېرولم تر داسي بريده چي د ډېره وهمه بې هوښه سوم(۱).

دوهمه دا چي رسول الله ﷺ د یوې غزا څخه د راتګ پر مهال تر یوې وني لاندي بیده وو، توره يې په درخته ځړولې وه ناڅاپه یو اعرابي (صحرايي) راغلی. د رسول الله ﷺ توره يې را واخیسته پر رسول الله ﷺ باندي يې پورته کړه. رسول الله ﷺ په دغه وخت کي راويدار سو اعرابي ورته وویل: څوک به دي اوس راڅخه خلاص کړي؟ رسول الله ﷺ په ځواب کي ورته وویل: الله جل جلاله به مي درڅخه خلاص کړي. په دغه وخت کي د اعرابي د لاسه توره ولوېده. بیا رسول الله ﷺ توره را واخیستله پر اعرابي يې پورته کړه او ورته وې ویل چي اوس به دي څوک راڅخه خلاص کړي؟ اعرابي په جواب کي وویل: ته ډېر ښه نیوونکی يې پر ما احسان وکړه رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: ته پر دې شاهدي ورکوې، چي د الله جل جلاله پرته بل د عبادت لایق نسته او زه د الله جل جلاله پیغمبر یم؟ هغه په جواب کي ورته وویل: زه ستا سره وعده کوم، چي هیڅکله به ستا سره جنګ نه کوم او نه به د هغه کسانو سره مرسته کوم چي ستا سره جنګ کوي. اعرابي چي کله دغه خبره وکړه رسول الله ﷺ پرېښودی اعرابي پر خپله لاره باندي ولاړی، کله چي

---

(۱) رواه البخاري مختصرا – انظر الفتح ۴۹۵۸/۸، و رواه مسلم واللفظ له برقم (۲۷۹۷).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل قوم ته ورسېدی نو خپل قوم ته یې وویل: زه تاسو ته تر ټولو د ښه انسان څخه راغلی یم[1].

---

[1] يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذْكُرُواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوٓاْ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ ۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

سورة المائده – ۱۱آیت.

وانظر ابن کثیر – التفسیر ۵۸/۳ – ۵۹، من روایة عبدالرزاق بسنده عن طریق معمر الي جابر، والطبري – التفسیر ۱۰۶/۱۰، ابن هشام – السیرة ۲۸۷/۳ – ۲۸۸، باسناد متصل، وانظر ابن حجر – فتح الباري ۴۱۷/۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ وړاندوینې

د دې ویاړمن امت خواخوږي پیغمبر ﷺ د خپلې لوروني له مخې خپل امت ته په معجزانه ډول ټولې هغه پېښې بیان کړېدې کومې چې دا امت ورسره لاس او ګریوان کېږي ځکه حذیفة بن یمان رضي الله عنه فرمايي:

رسول الله ﷺ د سهار لمونځ ادا کړ، منبر ته وختی او خطبه یې موږ ته وړاندې کړه تر داسې بریده چې د ماپښین د لمانځه وخت راغلی د ماپښین د لمانځه د ادایني لپاره راکښته سو. د ماپښین لمونځ یې ادا کړ بیا منبر ته پورته سو، خطبه یې بیا پیل کړه تر داسې اندازې چې د ماځیګر وخت راغلی، بیا رسول الله ﷺ راکښته سو او د ماځیګر لمونځ یې ادا کړ، بیا منبر ته وختی خطبه یې پیل کړه آن تر دې چې لمر ولوېدی. په دغه خطبو کې یې موږ ته ټولې هغه پېښې بیان کړې کومې چې پخوا تېرې سوي وې همدا ډول یې هغه څه راته وښودل کوم چې په راتلونکې زمانه کې پېښېدونکې دي دغه ټولې پېښې موږ زده کړې او یاد مو کړې[1].

رسول الله ﷺ د راتلونکو پېښو په اړه ډېرې ویناوې کړې دي خو د نمونې په ډول ځینې را نقلوو:

---

[1] رواه البخاري - انظر الفتح ۱۱۵۵/۲ رواه مسلم برقم: ۲۸۹۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جګړې په اړه پیشګویي

حضرت ام حرام ﷺ د انس ﷺ خاله وه، نبي ﷺ به د هغې کور ته زیات تشریف وړی او کله کله به یې د غرمې آرام هم د دې په کور کې کاوه. یوه ورځ نبي ﷺ د دې په کور کې آرام کاوه په مسکا راپورته سو، ام حرام ﷺ پوښتنه ځنې وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا قربان سي پر څه شي مسکی سوې؟ ده مبارک وفرمایل: زما د امت څه خلک ما ته وښودل سول، چې د دریاب پر څنډه د جنګ په اراده داسي پر آسانو سپاره دي لکه پاچهان چې پر تختونو ناست وي. ام حرام ﷺ وویل: اې د الله ﷺ رسوله! ما ته هم دعا وکړه، چې الله ﷺ مې په دوی کې شامله کړي. نبي ﷺ وفرمایل: ته به هم په دوی کې شامله سې، تر دې وروسته بیا نبي ﷺ آرام وکړ، بیا راپورته سو مسکی سو. ام حرام ﷺ د مسکا سبب ځني وپوښتی. نبي ﷺ په هغه ډول جواب ورکړ. دې بیا ورته وویل: اې د الله ﷺ رسوله! ما ته دعا وکړه چې زه هم د دوی په ډله کې داخله سم. نبي ﷺ ورته وویل: ته به په لومړۍ ډله کې یې.

د حضرت عثمان ﷺ په خلافت کې امیر معاویه ﷺ د شام حاکم و، پر جزائر قبرص باندې یې د حملې کولو اجازه وغوښته. حضرت عثمان ﷺ اجازه ورکړه، امیر معاویه ﷺ یو لښکر تیار کړ او حمله یې وکړه. په دغه لښکر کې ام حرام ﷺ او د دې مېړه دواړه موجود وو د بیرته راتګ پر وخت ام حرام ﷺ پر یوه غاتره سپره وه، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه غاتره وتورېده دا مبارکه ځني ایله سوه مغزی یې مات سو او وفات سوه او هم هلته خاوروته وسپارله سوه[۱].

تر قیامت وړاندي شپږ پېښي

رسول الله ﷺ فرمایي: د قیامت تر راتلو وړاندي شپږ پېښي ښکاره کېږي، چي د لاندنیو پېښو څخه عبارت دي:

لومړی: زما وفات کیدل.

دوهمه: د بیت المقدس فتحه کیدل، چي په هغه وخت کي مسلمانان نه وه پر برلاسي.

دریمه: په مسلمانانو کي عمومي وبا ګډېدل.

څلورمه: د مال او شمتنی دومره ډېرېدل چي خلک به سل دیناره هیڅ نه بولي. په هغه مهال کي سل دیناره ډېره لویه شتمني وه.

پنځمه: د عربو په هر کور فتنې ننوتل.

شپږمه: د مسلمانانو او عیسایانو تر منځ روغه جوړه او بیا د عیسایانو له خوا روغه ماتول[۲].

په پورته شپږو پېښو کي پنځه رامنځته سوي دي، ځکه رسول الله ﷺ وفات سوی دی، د حضرت عمر ﷺ په خلافت کي بیت المقدس فتحه سو او د ده مبارک په خلافت کي پر (عمواس) نومي ځاي باندي د مسلمانانو په لښکر داسي وبا ګډه سوه، چي په درو ورځو کي دیارلس زره مسلمانان وفات سول. څلورمه او پنځمه شمېره نښانې د عثمان

---

[۱] رواه البخاري انظر: فتح الباري: ٦ (٢٧٨٨)، ومسلم برقم ١٩١٢.

[۲] بخاري: ۳۱۷۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷺ په خلافت کي ښکاره سوې.

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي ټولي وړاندويني رښتيني او پر خپل ځای رامنځته سويدي.

مذهب به اور سي

په يوه حديث کي راغلي دي، چي پر خلګو باندي به داسي وخت راسي چي د دين کول به دومره ورته ګران وي لکه د اور سکروټه چي په لاس کي نيسي[1].

په معاصر وخت کي د رسول الله ﷺ دغه سپېڅلې وينا بيخي رښتينې ثابته سوې ده، هر چا ته تر لمر سپينه ده د دې اړتيا بيخي نسته چي يو څه پر وليکو.

مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي

همدا ډول په حديثو کي راغلي دي، چي په آخر وخت کي به تجارت دومره زيات سي چي ماينه (مېرمن) به د مېړه سره په تجارت کي شراکت کوي. د تجارت د زياتوالي تر څنګ به د دروا‌غو شاهدي عامه سي[2].

---

[1] ترمذي ۲ - ۵۰.

[2] مسند امام احمد ۳/۲۳۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپک خلک به

د قومي مشرانو په نامه څرګند سي

په بل ځای کي رسول الله ﷺ فرمايي: د قومونو مشران به منافقان او سپک خلک وي د خپلو قريبانو حقوق به خوري او د پرديو خلکو درنښت به کوي. د مور او پلار څخه به سرغړونه کوي او د خپلي مېرمني (ماينې) اطاعت به کوي[۱].

نبوي سنت به د اړيکو پر بنسټ وي

رسول الله ﷺ فرمايي: په آخره زمانه کي به سلام يوازي هغه چا ته وايي چي دی اړيکي ورسره لري، يعني عمومي سلام سنت دئ بايد هر چا ته وويل سي خو خلک به و نابلده سړی ته سلام نه وايي[۲].

---

[۱] ترمذي ۲۲۱۶.

[۲] الدر المنثور ۵۳ – ۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پسونو څرونکي به

دنګي ودانۍ جوړي کړي

رسول الله ﷺ فرمايي: چوپانان او داسي نور ټيټ رتبه خلک به ښارونو ته راکښته سي، لوړي او دنګي ودانۍ به جوړي کړي بيا به فخرونه پکښې کوي[۱].

شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم پيدا سي

رسول الله ﷺ فرمايي: په وروستۍ زمانه کي به شراب د شربتو په نامه خرڅيږي، سود به د تجارت په نامه کيږي او پر رشوت به د تجارت نوم ايښودل کيږي. نر به د نرو سره او ښځي به د ښځو سره ودونه کوي[۲].

---

[۱] سنن ابي داؤد رقم ۴۶۹۵.

[۲] د ښامي نخوالة الاشاعة صفحه ۷۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاجوج او ماجوج به راسي

رسول الله ﷺ د پیشګویی په بڼه فرمايي:

تر هغه وخته به قیامت نه سي تر څو چي په وروستی زمانه کي یاجوج او ماجوج رانه سي[۱].

په بل ځای کي رسول الله ﷺ د الله ﷻ له لوري و انسانانو ته په قرآن کي ښودلي دي، چي په وروستی زمانه کي به یاجوج او ماجوج راسي لکه چي الله ﷻ فرمايي:

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ (اووه لسمه سيپاره – شپږمه رکوع)

ژباړه: کله چې د یاجوج او ماجوج (بند) خلاص سي نو د هر لوري څخه به په چابکی سره راځغلي.

یادونه: د ځینو څېړونکو په اند یاجوج او ماجوج د یافث د اولادې څخه دوه قومه دي. یافث د نوح علیه السلام زوی دئ.

یاجوج او ماجوج د عیسي علیه السلام تر راتګ وروسته راځي عیسی علیه السلام به د دوی د بربادی دعا وکړي، الله ﷻ به د عیسی علیه السلام د دعا له امله دوی مړه کړي او د دوی لوی لاښونه به پر مځکه خپاره وي، بیا به

---

[۱] وعن حذیفه بن اسید غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علینا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها ... ویاجوج وماجوج ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ مرغان راواستوي تر څو د دوی لاښونه یوسي په داسي ځاي کي به یې وغورځوي کوم چي الله ﷻ ته معلوم دئ انسانان پرې پوهاوی نه لري. د دوی د لاښو تر غورځولو وروسته به د بد بوی د له منځه وړلو په موخه الله ﷻ باران واوروي تر څو مځکه پاکه او سوکاله سي.(۱)

---

(۱) ... فيرغب نبي الله عيسي عليه السلام واصحابه فيرسل الله عليهم النغف في رقابهم فيصبحون فرسي كموت نفس واحدة ثم يهبط نبي الله واصحابه الي الارض فلايجدون في الارض موضعا شبرا ملازهمهم ونتنهم فيرغب نبي الله واصحابه الي الله فيرسل الله طيرا كاعناق البخت فتحملهم فتطرحهم حيث شاء الله وفي رواية تطرحهم في النهيل وستوقد المسلمون من قسيهم ونشابهم وجعابهم سبع سنين ثم يرسل الله مطرا لايكن منه بيت مدر ولابر فيغسل الارض حتي يتركها كاالزلفة .... رواه المسلم الاقول تطرحهم ، ورواه ترمذي .كذا في المشكوة جلد(۲) صفحه (۵۹۴).

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سپیڅلی انسان به

بربادۍ ته د پای ټکی کښیږدي

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه دا ده، چي د یوه داسي انسان د راتګ وړاندوینه یې کړې ده، چي انسان ته یې هیڅ پوهه نسته، چي د امام مهدي علیه السلام د ښکاره کېدلو څخه عبارت دئ چې په وروستۍ زمانه کې به ښکاره کیږي د نوموړي انسان ښکاره کېدل به یو پر ځای کار وي ځکه د الله ﷻ څخه نافرمانۍ، شرونه او ناخوالي به تر نه حسابېدونکي بریده رسېدلي وي[1].

ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: تر هغه به دنیا ولاړه نه سي تر څو زما د اولادې څخه یو سړی د عربو واکمني ونه کړي نوم به یې زما د نامه سره برابر وي او د پلار نوم به یې زما د پلار د نامه سره برابر وي[2].

رسول الله ﷺ د نوموړي انسان د بڼې په اړه فرمایي: امام مهدي علیه السلام اوږد قد لري، پیاوړې صورت به لري او نرۍ پزه به لري[3].

مهدی علیه السلام به د څلویښتو کالو په عمر را ښکاره سي، وروسته به اووه یا اته کاله عمر نور ولري.

که څه هم د امام مهدي علیه السلام پر پیدا کېدو او د هغه د راتګ پر

---

[1] ابوداؤد (۴۲۸۶).

[2] عن زر عن عبدالله قال: قال رسول الله ﷺ لاتذهب الدنیا حتي یملک العرب رجل من اهل بیتي یواطي اسمه اسمي واسم ابیه اسم ابي .....الحدیث الترمذي ۴۶ – ۲.

[3] بوداؤد (۴۲۸۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیفیت باندي ډېر حدیثونه سته خو د بېلګې په ډول پورتنۍ کچه بسنه کوي.

د دجال په نامه به

یوه لویه فتنه څرګنده سي

د رسول الله ﷺ یوه بله وړاندوینه د یوې لویې فتنې راتلل دي، چي د دجال د راتګ څخه عبارت ده، چي په دودیز ډول او د عامو خلکو په اصطلاح کي خرجدال ورته وایي.

د رسول الله ﷺ د ویناوو سره سم دجال په وروستۍ زمانه کي راځي او د خدایۍ دعوه کوي، خلک ګمراهۍ ته بولي او د ده راتګ د مسلمانانو لپاره لویه ازموینه ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: د آدم علیه السلام د پیدایښت څخه تر قیامت پوري تر دجال لوي (ورانونکی) کار نسته[۱].

د دجال د راتګ د کیفیت او توان په اړه رسول الله ﷺ خپل امت ته په پوره ډول ارشاد فرمایلی دئ، چي یوه نمونه به یې بیان کړو، رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

په وروستۍ زمانه کي دجال راځي که چیري پر داسي مهال راغلی چي زه پر نړۍ اوسېدم نو زه ستاسو پر ځاي ، ورسره جنګېږم او که پر داسي مهال راغلی چي زه نه وم نو هر سړی دي هڅه کوي تر څو د ځان

---

[۱] مامن خلق آدم الي قیام الساعة امرا اکبرا من الدجال. رواه مسلم. کذا في مشکوة جلد – ۲، صفحه ۵۰۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره غوره انتخاب وکړي. رسول الله ﷺ زیاتوي: دجال ځوان دئ، پېچلي وېښتان يې دي او سترګه يې راوتلي ده لکه چي زه يې د عبدالعزي بن قطن سره ورته ښيم (عبداالعزي د يوه کافرسړي نوم و، د خذاپه قوم پوري يې اړه درلوده، کافر مړ سوی دئ او يوه سترګه يې د خپله ځايه څخه راوتلې وه) که څوک له دجال سره مخ سو نو د کهف سورت لومړۍ آياتونه دي پر ووايي. د دغو آياتونو لوست مو د ده له شره ژغوري، دجال د داسي لاري څخه راځي چي د شام او عراق په منځ کي ده، بيا به راسته اوچپه لوري ته شکمارۍ کوي، اې د الله ﷻ بندګانو! د الله ﷻ پر دين باندي ټينګ سئ.

ناستو خلګو ترې وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! څومره وخت په مځکه کي اوسېږي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: څلوېښت ورځي اوسېږي لومړۍ ورځ يې د کال په څېر اوږده ده، دوهمه ورځ يې د مياشتي په څېر اوږده ده، دريمه ورځ يې د اوونۍ په څېر اوږده ده.

اصحابانو وپوښتل: يارسول الله ﷺ! دغه ورځ چي د کال په څېر ده موږ ته د يوې ورځي لمونځونه بسنه کوي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: يا! بلکي خپل لمونځوته اندازه کښېږدئ. اصحابانو بيا وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! د دجال چابکي څومره ده؟

رسول الله ﷺ وفرمايل: د باران په څېر ده چي باد ورپسې وي.

رسول الله ﷺ د پورتنيو خبرو په تعقيب وفرمايل: دجال به يو قوم ته راسي، دې ته به يې وهڅوي چي پر ده ايمان راوړي او دی په خدايي ومني. هغه قوم به د ده په کړنو وغولېږي، د کمزوري عقيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتنان به وي ایمان به پر راوړي. دجال به د دوی د خوشاله کولو په موخه اسمان ته امر وکړي تر څو باران پر وکړي، اسمان به د الله ﷻ د حکمت پر بنسټ د ده امر ومني. باران به پر واوروي، ځمکه به پرې شنه سي، شپه به باندي راسي د دې قوم حیوانان به د پخوا په پرتله غټ سوي وي غولانځي به يې د شیدو ډکي وي او اړخونه به يې پړسېدلي وي یعني چاغ به وي. بیا به بل قوم ته راسي د تېر قوم په څېر به يې پر ځان باندي ایمان راوړلو ته وهڅوي. دا قوم به د ټینګي عقیدې ښتنان وي، د ده غوښتني ته به په یا سره جواب ووایي. د دې قوم په جواب سره به دی په قهر سي مخ به ترې واړوي، د الله ﷻ د حکمت او ازموینې پر بنسټ به پر دوی ویرجن سهار راسي، یعني کله چي شپه باندي تېره سي قحطۍ به وهلي وي په لاسو کي به يې هیڅ مال نه وي.

تر دې کړنو وروسته به دجال یوې کنډوالې ته راسي امر به ورته وکړي: خزانې دي راوباسه! د ده د امر سره سم به د پیسو خزانې د مچمچیانو د مشر په څېر په ده پسي رواني وي، یعني لکه د مچمچیانو په مشر پسې چي مچمچیاني رواني وي په ده پسې به هم داسي د پیسو خزانې رواني وي.

بیا به یو غوره ځوان راوغواړي سر به يې په توره ور ووهي سر به يې پرې سي د یوې ټوټې په څېر. بیا به يې راوبولي مخامخ به يې کړي د هغه سړي مخ به ځلېږي او خاندي به، دی به په دې کار بوخت وي چي الله ﷻ به عیسی علیه السلام راولېږي. د دمشق د ختیځ لوري پر مناره به راکښته سي لاسونه به يې د ملایکو پر وزرونو ایښي وي کله چي سر پورته یا کښته کړي د مرغلرو په څېر به څاڅکي ترې توییږي هر کافر ته چې يې بوی ورسېږي بېله مړیني به نه پاتېږي یعني د بوي په رسېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره به مري. د عیسی عليه السلام بله ځانګړتیا به دا وي چې ساه به یې تر هغه ځایه رسېږي څو مره چې یې د سترګو کاته رسېږي.

تر راتګ وروسته به دستي دجال ولټوي تر داسي بریده چې د (لد) نومي ځای په دروازه کې به یې پیدا کړي بیا به یې ووژني (تر مړینې) وروسته به یو داسي قوم ته راسي، چې الله جل جلاله به د دجال څخه ساتلی وي، مخونه به یې (د دوړو) څخه ورپاک کړي او د جنت په لوړو مقاماتو به یې خبر کړي.

ورپسې به الله جل جلاله عیسی عليه السلام ته وفرمایي : زه یوه ډله د مځکي پر مخ راپاڅوم چې هیچا لره یې د جنګ کولو توان نسته، زما سپېڅلي بندګان وکوه طور ته یو ځاي کړه تر څو الله جل جلاله یې د دغه راپاڅېدلي ډلي له شره وژغوري، عیسی عليه السلام به هم داسي وکړي.

الله جل جلاله به یاجوج او ماجوج راولېږي چې د هره لوري به په تلوار سره راځغلي. کله چې یې لومړنۍ ډله راسي د (طبریه) نومي دریاب تولي اوبه به وڅیښي بیا به یې وروستۍ ډله راسي وبه وایي : رښتیا هم په دې دریاب کي یو وخت اوبه وې، یعني هغې لومړۍ ډلي به دومره ویجاړۍ رامنځته کړي وي چې بیخي به نړۍ بل لوري ته ګرځېدلې وي. وروسته به مزل وکړي تر داسي بریده چې خمر نومي غره ته به ورسېږي چې د بیت المقدس اړونده یو غر دئ. بیا به ووایي : رښتیا هم هغه څوک چې پر مځکه اوسېده ټول مو مړه کړه راسئ! د هغه چا د وژني په لټه کي سو چې په اسمان کي اوسېږي. د دې خبري کولو سره جوخت به د اسمان لوري ته ویشتل پیل کړي. الله جل جلاله به بیرته پر دوی باندي په وینو سره غشي راکښته کړي څو دوی نور هم وغولېږي.

د الله جل جلاله نبي به د ملګرو سره یو ځای په غره کي بند وي تر داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بریده چي د نن ورځي تر سلو دینارو به د دوی لپاره د غوایي سر غوره وي یعني دونه به لوړي ځپلي وي چي تر یوه لوی معیار پیسو به ورته لږ خوراکي توکي غوره وي.

بیا به د الله ﷻ نبي د ملګرو سره د خلاصون لپاره دعاوکړي، الله ﷻ به یې دعا قبوله کړي، په پایله کي به د یاجوج او ماجوج په غاړو کي چینجي پیداکړي کله چي سهار سي د یوه نفس په څېر به ټوله مړه سوي وي. د دوی تر مړیني وروسته به عیسی علیه السلام د ملګرو سره مل و مځکي ته راکښته سي خو د مځکي پر مخ به یوه لوېشت مځکه پیدا نه کړي، چي پر وا وسېړي مګر ټوله مځکه به د دوی په غوړو او بدو بویونو چټله وي بیا به عیسی علیه السلام د ملګرو سره و الله ﷻ ته لاس په دعا سي، دعابه یې قبوله سي، الله ﷻ به د اوښانو د غاړو په څېر مرغان راواستوي د یاجوج او ماجوج کالبوتونه به هغه ځای ته وغورځوي کوم چي د الله ﷻ اراده وي. په یوه بل حدیث کي راغلي دي، چي په (نهیل) نومي ځای کي به یې وغورځوي او مسلمانان به تر اوو کالو پوري د دوی په غشو، لیندیو او تورو باندي اور بلوي بیا به الله ﷻ باران واوروي چي ټولو ختینو او وړینو ودانیو ته به یې ورسېږي، مځکه به پرېولي، په داسي بڼه چي د یوې پرېولي او پاکي ډبري په څېر به یې پرېږدي بیا به مځکي ته وویل سي: خپلي میوې دي راشنې کړه! او خپل برکت دي بېرته راوګرځوه. د څښتن تعالی ﷻ د امر سره سم به په مځکه کي زیات برکتونه خپاره سي، آن تر دې چي په دغه وخت کي به د یوه انار څخه یوه ډله خوراک کوي، د انارو په پوست سره به سایه لاسته راوړي، په شیدو کي به برکت ولوېږي تر داسي بریده چي یوه لنګه اوښه به د یوې ډلي خلکو د خوراک بسنه کوي، یوه لنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوا به د يوه درست ټبر خلکو خوراکي بسنه کوي او يوه لنګه مېږ به د يوې داسي ټولۍ خلکو خوراکي بسنه کوي، چي تر يوه ټبر په شمېر کي زياته وي. دوی به همداسي اوسي چي الله ﷻ به يو ښه بوی لرونکی باد راواستوي، د مؤمنانو تر بغلونو به لاندي سي د هر مؤمن او مسلمان روح به قبض سي او ټول شر اچوونکي به پاته سي چي د خرو په څېر به جنګونه کوي، قيامت به هم پر داسي ناپوهو خلګو رامنځته کېږي[1].

---

[1] وعن نواس بن سمعان ﷺ قال ذكر رسول الله ﷺ الدجال فقال : ... ويبقي اشرار الناس يتهاجرون فيها تهارج الحمر فعليهم تقوم الساعة. رواه المسلم الاقول تطرحهم، و رواه ترمذي. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه – ۵۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه بې ساري حیوان راتلل

رسول الله ﷺ د خپلو معجزو په لړ کې یوه بله وړاندوینه دا کړېده، چې په وروستۍ زمانه کې به یو حیوان راسي چې (دآبة الارضة) به ورته وايي. خوږ نبي ﷺ د لا ټینګار په موخه فرمایلي دي، چې تر هغو به قیامت نه سي تر څو دغه حیوان نه وي راغلی[1].

همدا ډول رسول الله ﷺ په قرآن کې اسلامي امت ته ښودلي دي، چې نو موږ ی حیوان راتلونکی دئ، څکه الله ﷻ فرمایي:

أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ[2].

ژباړه : موږ به د مځکي څخه دوی لره یو حیوان راوباسو، چې د دوی سره خبري وکړي.

قرآن پوهان فرمايي، چې د دغه حیوان څخه موخه هغه حیوان دئ چې رسول الله ﷺ په حدیث کې ښودلی دئ او د قیامت تر راتګ وړاندې به راځي.

یادونه : دآبة الارضة په آخره زمانه کې د څابښت پر وخت راوزي سر به يې د غوايي، سترګي به يې د خنزیر، غوږونه به يې د فیل او غاړه به يې د شتر مرغ په څیر وي، رنګ به يې و پړانګ ته، لکۍ به يې پسه ته

---

[1] وعن حذیفه بن اسید غفاري رضي الله عنه قال : اطلع النبي ﷺ علینا ونحن نتذاکر فقال : ما تذکرون قالو ا نذکر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آیات فذکر الدخان والدابة .... رواه مسلم. کذا في المشکوة، ۲ټوک، ۴۹۴ مخ.

[2] سورة النمل، الایه ۸۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پښې به يې اوښ ته ورته وي او د هرو دوو پښو په منځ کي به يې دوولس ګزه فاصله وي. د موسى عليه السلام لکړه او د سليمان عليه السلام مهر به ورسره وي. د هر سړی سره به يو ځای کېږي هيڅوک نه سي ترې خلاصېدای تر څو د کافر پر مخ باندي د سليمان عليه السلام په مهر باندي د کفر ټاپه ووهي او مسلمان د موسى عليه السلام په لکړه باندي ووهي[1].

---

[1] ابن کثير ۳ - ۳۷۶.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر درسته نړۍ د لوګي راتلل

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله هغه وړاندوینه ده، چي د دود (لوګي) په اړه یې کړې ده او فرمایلي یې دي چي په وروستۍ زمانه کي به دغه دود راځي ټوله نړۍ به نیسي. البته راتلل به یې په داسي بڼه وي چي د ختیځ لوري څخه به راځي تر لوېدیځه پوري او تر څلوېښتو ورځو پوري به پاته وي کله چي مؤمن ته نوموړی دود ورسېږي داسي احساس به کوي لکه زکام او کله چې کافر ته ورسېږي داسي به وي لکه مست (نشه)[1].

د رسول الله ﷺ د دغه خبري د ثبوت په موخه الله جل جلاله فرمایي:

فَٱرْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾ يَغْشَى ٱلنَّاسَ[2]

ژباړه: (یاد کړه اې محمده ﷺ!) چي اسمان به په ښکاره دود (لوګي) سره راتلل وکړي خلک به بېهوښه کړي.

د مولانا عبدالحق دهلوي په اند د دغه دود (لوګي) څخه، چي په قرآن کي ذکر سوی دئ هغه دود (لوګی) مراد دئ چي د قیامت د لویو نخښو څخه یوه نخښه ده او د زمانې په وروستیو کي منځته راځي.

---

[1] وعن حذیفه بن اسید غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علینا ونحن نتذاکر فقال: ما تذکرون قالوا نذکر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آیات فذ الدخان والدابة ... رواه مسلم. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه – ۴۹۴.

[2] سورة الدخان، الایه ۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر به له لوېديځ څخه راوخېژي

د رسول الله ﷺ يوه بله وړاندوينه د لوېديځ لوري څخه د لمر راختلو څخه عبارت ده يعني کله چې ماځيګر لمر ولوېږي بيرته به د همهغه لوري څخه راوخېژي ځکه د رسول الله ﷺ څخه رانقل سويدي:

حضرت ابي ذر رضي الله عنه فرمايلي دي: يوه ورځ ماځيګر لمر ولوېدی رسول الله ﷺ زما څخه وپوښتل، چي: ته خبر يې دغه لمر چيري ځي؟ ما ورته وويل: الله جل جلاله او د هغه رسول ښه پوهېږي. رسول الله ﷺ راته وويل: دغه لمر د عرش و لوري ته ځي تر داسي بريده چې تر عرش لاندي الله جل جلاله ته سجده وکړي بيا بيرته د راختلو اجازه وغواړي، اجازه هم ورکړه سي تر څو دا بل سهار د ختيځ لوري څخه بېرته راوخېژي. يوه داسي ورځ به راسي چي لمر به سجده وکړي مګر اجازه به ورنه کړل سي او ورته وبه ويل سي: ولاړ سه د کومه ځايه چي راغلی يې بېرته پر هغه لوري وخېژه د نه اجازې په صورت کي به لمر بيرته د لوېديځ لوري څخه راوخېژي. د شک پرته به په وروستۍ زمانه کي دا پېښه رامنځته کېږي ځکه دا د يوه رښتيني پيغمبر وړاندوينه ده، چي هيڅکله يې دروغ نه دي ثابت سوي[1].

---

[1] وعن ابي ذر رضي الله عنه قال: قال: رسول الله ﷺ حين غربت الشمس اتدري اين تذهب هذه قلت الله ورسوله اعلم قال فانها تذهب حتي تسجد تحت العرش فتتاذن فيؤذن لها ويوشک ان تسجد ولاتقبل منها وتستاذن فلايؤذن لها ويقال لها ارجعي من حيث جئت فتطلع من مغربها فذالک قوله تعال والشمس تجري لمستقرلها قال: رسول الله ﷺ و مستقرها تحت العرش. متفق عليه. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مځکه به وښویږي

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله وړاندوینه د مځکي د خسف (مځکي ښوېدني) څخه عبارت ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمایلي دي: تر هغه به قیامت نه سي تر څو په وروستۍ زمانه کي خسف رامنځته نه سي البته دغه خسف به یو ځل په ختیځ لوري کي، دوهم ځل په لوېدیځ لوري کي، دریم ځل به په جزیرة العرب (عربي ټاپو) کي وي[1].

په وروستۍ زمانه کي به
حیوانان خبري وکړي

رسول الله ﷺ د وړاندویني په ډول فرمایلي دي:

زما دي قسم په هغه ذات وي، چي زما وجود (نفس) د ده په توان کي دئ تر هغه به قیامت نه سي تر څو (درې شیان د انسانانو سره خبري وکړي) څاروي، د چلاخي سر او د چمپلانو تسمې به د انسان سره خبري وکړي د انسان وروڼ (چي د انسان د وجود غړی دئ) به د هغه څه په

---

[1] وعن حذیفه بن اسید غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علینا ونحن نتذاکر فقال: ما تذکرون قالو ا نذکر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آیات فذکر الدخان والدابة ... رواه مسلم. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب انسان ته معلومات ورکړي، چي د ده تر شا د ده په کورنۍ کي پېښ سوي دي[۱].

په وروستۍ زمانه کي به

اور رامنځته سي

په وروستۍ زمانه کي یعني تر قیامت وړاندي د وړاندوینې په دول رسول الله ﷺ فرمايي[۲]:

د قیامت د لومړیو نښانو څخه به دا وي چي اور به راسي خلګ به د حشر د میدان و لوري ته شړي.

یادښت : طبعي خبره ده. چي د پورتنیو کرښو په لوستلو سره به هغه ځوانان، چي د غربي مفکورو تر اغیز لاندي راغلي وي او د نړۍ د زیب او ښکلا په نشه مست و، په دې فکر سي چي د ملایانو سره لا هغه د حجرو او مسجدونو خبري ملې دي، دونه د تمدن څخه لیري دي چي لا هغه د پخوانیو پېړیو خبري يې په دماغ کي دي، ته دا متمدنه نړۍ وګوره! نړیواله کمپیوټرایزډ اداره وګوره! د دنیا پرمختللې ټیکنالوجي وګوره! چي د دنیا هره زاویه د متمدنو خلکو تر ګوتو لاندي ده او ته د ملایانو دا درواغ وګوره چي یاجوج اوماجوج راځي.

---

(۱) رواه الامام احمد في المسند ۸۸/۳، وابن سعد في الطبقات ۱۷۳/۱، والحاكم في المستدرک ۴۶۷/۴، وقال هذا حديث حسن على شرط مسلم ولم يخرجاه ووافقه الذهبي والبيهقي في دلائل النبوة وصححه ۴۱/۶ – ۴۲، البداية والنهاية ۱۵۰/۶.

(۲) وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اَوَّلُ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ اِلَى الْمَغْرِبِ. بخاري جلد – ۲، صفحه ۱۵۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول خلک به خوري، له اسمانه پیغمبر راځي او داسي نور، دا کله کېدای سي او نه د منلو وړ دي ځکه انسانانو ټولي سیارې تر خپل قابو لاندي راوستې، هیچري یې اسمان پیدا نه کړ، دوی لا په هغه فکر دي چي یو وخت به نړۍ بل لوري ته ځي؟

د پورتنیو پوښتنو او د دغه مستعمرو افکار په جواب کي زما له انده که یوازي دونه وویل سي بسنه کوي، چي تاسو په معاصره ټیکنالوجي د زبات تر بریده رسولې ده چي په فضا کي په میلیاردونو سیارې شتون لري ځیني یې سیارې دي، دومره غټې دي چي آن ځیني یې د مځکي څو برابره دي ټولي یو له بله سره تېرېږي او هیڅ ټکر نه رامنځته کېږي او په مځکه کي د پورتنیو سیارو په پرتله ډېر شیان شتون لري او هره ورځ په مځکه کي په زرونو ټکرونه رامنځته کېږي دا نو ولي؟ که پورتنۍ سیارې یو له بله سره ټکر وکړي دا متمدنه نړۍ چي څو برابره ترې کوچنۍ ده، ورانه به یې نه کړي؟ هلته به هم معاصري ټیکنالوجي د مخنیوي لپاره یو څه وکړي؟

بله خبره لا دا ده چي د څونامي تر توپان وړاندي که ملایانو تاسو ته ویلي وای چي یو وخت به دغه څو هیوادونه یوه ډېره لویه سمندري زلزله ځپي او په سوونو زره خلک به ووژني یوازي به د ګوتو په شمار خلک او مسجدونه پاته سي، بیا به هم تاسو ویلای چي دا متمدنه نړۍ وګوره ! دا د ملایانو پخوانۍ خبري وګوره. که مولوی صاحب تاسو ته ویلي وای چي یو وخت به د نړۍ ستر ځواکمنان د امریکا د لویې وچي ځنګلیان بېوزلي خلک وي، چي د اسلامي خلافت څخه پټ وه، د درستي نړۍ ښکېلاک به غواړي، تر ټولي نړۍ به یې اقتصاد پیاوړی وي، په جهاني سطحه به د ښکلو ښارونو لرونکی هیواد وي، دومره پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختللې ټیکنالوجي به یې وي چي یوه پانه به لاهم د دوی هیواد ته په قاچاق څوک نه سي وړلای، د خپلي وچي څخه به د نورو وچو متمدن هیوادونه کنټرولوي، د نړۍ امپراتور مسلمانان به (العیاذبالله) د غلو په څېر په غرونو کي اوسېږي، په یوه هیواد کي به ازاد ژوند هم نه سي کولای، خپل نظر به هم نه سي څرګندولای یوازي یوه لاره به لري هغه دا چي د دوی ګوډاګیان به جوړېږي، خپلي مذهبي لاربښووني به سانسوروي که یې ونه کړي په تور لیست کي به نیول کېږي، بیا به دغه خوار خلګ د نړۍ لوی ښکېلاکګر هیواد امریکا ته ورځي الوتکي به یې یرغملوي، د امریکا په سترو ځایونو کي چي نړیوال شهرت به لري، غورځوي. تاسو به ویلای چي سړی دونه درواغ وایي چي تر یوه بریده شونتیا ولري، دا کله کېدای سي؟

د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره په ډاګه ویل کېدای سي، چي پورته خبري یوه بېلګه وه بلکي نړۍ په لسهاوو ځلي داسي لور ته ګرځېدلې ده، چي انساني فکر به هیڅ نه منل. نو څرنګه چي د رسول الله ﷺ لومړنۍ څو وړاندوینې رښتینې ثابتي سوي دي پاته وړاندي وینا وي یې هم له شک پرته رښتینې ثابتېږي.

ای د غرب تر اغېز لاندي ځوانانو! د یوه مسلمان ورور په توګه په درنښت هیله در څخه کوم چي د نورو تقلید پرېږدۍ! خپل استقلال د ځان لپاره خوښ کړئ، په ځان کي همت پیدا کړئ، د خدای لپاره دومره همت خو وکړئ لکه شرق او غرب چي یې لري که تاسو وایاست چي موږ تر هغو په همت کي ټیټ نه یو نو زه درته وایم تاسو په خپلو ګریوانونو کي وګورئ لږ وړاندي د انګریزانو د یرغل په وخت کي د میکناټن څېره وګورئ! بیا د خپلو نیکونو څېرې وګورئ چي د دوی سره جنګېدل، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میکناتن بنې ته تاسي اووښتي یاست او که د میکناتن لمسیان ستاسو د نیکونو بڼو ته اوښتي دي. ستاسو نیکونو چي د خپل مذهب رښتینی تقلید کاوه پر دوی بریالي وو، دوی په نظامي ډکر کي ستاسو تر نیکونو پاته وه کله چي یې تاسو د فکري جګړې په ډګر کي استعمار کړاست د خپل مذهب او نیکونو له تقلید څخه یې بېل کړاست اوس دوی پر تاسو بریالي سول.

تاسو د نړۍ شالید مطالعه کړئ د اسلام پرته چي هر څومره پر مختللي معایشوي لایحې نړۍ ته راغلي دي ټولي د ناکامۍ پر لوري تللي دي، خو د اسلام لارښووني چي له پیل څخه پر کومه بڼه را رواني دي پر همغه ډول ثابتي پاته سوي دي، هیڅ ډول ناکامي نه ده پکښې تر سترګو سوې بلکي د سترو نړیوالو فیلسوفانو په شتون کي هیڅ څوک په دې نه دئ توانېدلی چي یوه لږه نیمګړتیا هم په اسلام کي پیدا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا معجزې هم دومره دي؟

همدا د کتاب د پای کرښي دي، اوس پوښتنه دا ده چي دا د ګوتو په شمار معجزې دي، ایا د رسول الله ﷺ څخه نوري معجزې نه دي څرګندي سوي؟

جواب دا دئ چي د رسول الله ﷺ معجزې دونه زیاتي دي که یې د ریګو او ګاڼو د ډېروالي سره مشابهت ورکړم مبالغه به نه وي ځکه که څوک د علامه سیوطي رحمة الله علیه خائص کبرى نومی کتاب مطالعه کړي بې شماره معجزې به یې تر سترګو سي. همدا ډول د معجزات الرسول په نامه کتاب کي د رسول الله ﷺ زر معجزې تر بحث لاندي په ښه سلاست نیول سوي دي، خو په دې ځای کي یوازي هم دومره شمېره معجزې لیکل سوي دي او په دغه شمېره بسنه سوې ده لامل یې دا دئ چي د دې رسالې څخه پیغام د رسول الله علیه السلام د ټولو معجزو بیان نه دئ بلکي په دې رساله کي هغه معاصر تهذیب خوښه خلکو ته دا پیغام دئ چي د امپریالیزم مفکورې هغه خبره له مغزو وغوړځوي چي محمد ﷺ د خپلي زمانې یو فکري فیلسوف و، خلګ یې په فکري ډول استعمار کړي وو او د یو لړ تکتیکونو پر بنیاد یې ځیني بریاوي لاسته راوړي وي.

حقیقت دا دئ چي محمد ﷺ د دې نړۍ لپاره د خواخوږۍ پیغام راوړی دئ، هوساینه، ازادي، ستر اقتصاد او داسي نوري بریاوي د ده د لارښوونو په تقلید کي نغښتي دي. د ده کړني د مادیاتو پر بنسټ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي ولاړي بلکي د ده په ټولو کړنو کي معنویت نغښتی دئ، چي پورتني کړني یې بیلګې دي.

بله خبره دا ده، چي د رسول الله ﷺ څخه بې شمیره معجزې رانقل سوي دي خو د څېړني له مخي ځیني هغه روایتونه د رښتینولۍ په تول کي ټیټ دي له همدې امله د رسول الله ﷺ څخه هغه معجزې په دې رساله کي رانقل سوي دي، چي د شک پرته رامنځته سوي دي او په رښتینولي کي په نهایي ډول مضبوطي دي.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د علامه رشاد خپرندویه ټولنې چاپ کړي آثار

۱. احمدشاهي کندهار (لومړی ټوک)
۲. احمدشاهي کندهار (دوهم ټوک)
۳. په افغانستان کې د یوه بندي خاطرات
۴. پښتو متلونه
۵. د پلار لیکونه لور ته
۶. د کوډو سر نوشت د علمي پلټنې په رڼا کې
۷. د پښتنو د ټولنیز تاریخ مبادي
۸. شل مقالې (نهمه برخه)
۹. شل مقالې (لسمه برخه)
۱۰. شل مقالې (یوولسمه برخه)
۱۱. شل مقالې (دوولسمه برخه)
۱۲. شل مقالې (دیارلسمه برخه)
۱۳. انکار
۱۴. ستاینې او وېرنې
۱۵. پر معیاري ژبه د معیار په ژبه یوه څېړنه
۱۶. کشف شاهنامه قبل از دورهٔ مغل
۱۷. انګور
۱۸. پښتو ستا مینې بوداپیست ته بوتلم
۱۹. ملي هینداره
۲۰. پولیټکل ساینس ته یوه کتنه
۲۱. د پښتو ادب لنډ تاریخ
۲۲. د میوند فاتح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳. کندهاري ورونه
۲۴. پردېس بېنوا
۲۵. د خليل الله خليل دېوان
۲٦. پرېشانه افکار (نثري ټوټې)
۲۷. Afghan Shaghasis
۲۸. د کندهار دودونه
۲۹. اوسني ليکوال
۳۰. د کندهار مشاهير
۳۱. نبوي معجزې (همدغه اثر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

لیکوال:
مولوي عبدالهادي حماد

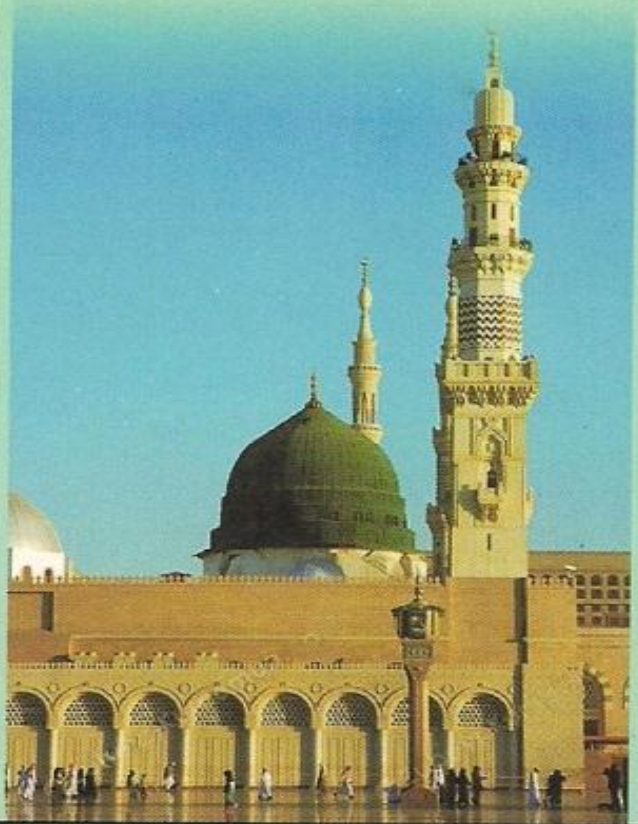

www.Taleemulislam-Radio.com

Published by:
Allama Rashad Publication Institution
Kandahar - Afghanistan

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library